

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 „ 50 „
Helyben napszármóval:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ 50 „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 „ 50 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétévi és unnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apacza-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkezik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A trónöröklés rendje.

A pragmatika sanctio óta a Habsburg háznak lehetségesen sok gondot és fejtörést okozott a trónöröklés rendje. Már a múlt század elején kevés életképesség mutatkozott a Habsburgokban, úgy, hogy az öröklést a leányágra is ki kellett terjeszteni.

Természetes következménye volt ez annak a hatalmi politikának, amelyet a Habsburgok uralomra jutásuk óta mindig követtek. »Bella gerunt alii, tu felix Austria nube,« — mondotta a költő a tizenhatodik század elején, — de ennek a házassággal való hatalom-szerzésnek szomorú következményei lettek: a család ereje hanyatlani kezdett, s fiágon rohamosan kihal. Rudolf trónörökösét erőszakosan ragadta el a halál, s halála után fölmerült a trónöröklés kérdése. A korona jogszerinti örököse Károly Lajos főherceg lett, a király legidősebb fivére, — bár a család jobban szerette volna, ha valamelyik fiatal főherceg lett volna a korona örököse. Károly Lajos után legidősebb fiát, Estei *Ferencz Ferdinánd* főherceget illeti meg a trón, s amint ő felségének atyja 1848-ban fia javára lemondott a trónról, — úgy most is az volt az uralkodó és a család kívánsága, hogy Károly Lajos főherceg fia javára mondjon le örökösödési jogigényeiről.

A trón természetes örököse, a tegnap elhunyt Károly Lajos főherceg és neje azonban nem mondottak le a trónörökösödési jogról. A király és a közvélemény mindazáltal *Ferencz Ferdinánd* főherceget tartotta a korona leendő örökösének. A király mindenkor kitüntette, magas katonai ranggal tüntette ki, s néhány évvel ezelőtt körülutaztatta vele tapasztalatok szerzése végett a világot. Hogy pedig a leendő uralkodó, megfelelő anyagi körülmények közé jusson, a múlt évben elhunyt Albrecht főherceg rengeteg vagyonának nagy részét *Ferencz Ferdinánd* főhercegre hagyta.

Károly Lajos azonban életében tényleg mindig élvezte azokat az előjogokat, melyek a trón örökösét a közjog szerint megilletik. Így némi zavar keletkezhetett volna a trónöröklés rendje körül, — de halála után nem merülhetnek föl kétségek a trónörökös személye iránt.

A magyar közjog nem intézkedik az iránt, hogy mindig határozottan meg legyen állapítva a trónörökös személye. Nem pedig azért, mert nálunk uralkodik az az elv, hogy egy még élő és uralkodó királynak még mindig szülehetnek fiutódai. Mivel azonban a király magas életkora miatt ez a feltevés kevés valószínűséggel bír: a trón örökösének egyedül *Ferencz Ferdinánd* főherceg tekintendő.

Köztudomásu az a szomorú tény, hogy a trónörökös igen súlyos, kigyógyíthatlan kórban szenved. A tüdővész alig egy-két év múlva elrabolja életét, hiába menekült előre először az olasz Alperekre, azután pedig mindinkább délre, egész Afrika belsejébe, a Nilus forrásaikhoz. Nincs orvosság a baj ellen, amely már anyját, Mária Annunciata hercegnőt is sirba vitte.

Igy valószínűséggel bír az a föltevés, hogy még a király életében egy harmadik trónörökös is lesz, aki jog szerint nem lehet más, mint *Ferencz Ferdinánd* testvére, *Ottó főherceg*. Ennek az esetleg előbb bekövetkező halála után *Ferdinánd* főherceg, a most elhunyt Károly Lajos főherceg legifjabb fia lenne a trónörököse. De mivel ő is tüdővész, beteg fiatal ember, — utána Lajos Viktor főherceg, a király legifjabb fivére lenne a trónörökös. Csakhogy már Lajos Viktor is ötvennégy éves agglégény, s így halála után ismét más ágra szállna a korona.

A trón reménybeli örököse tehát *Ottó főherceg*, egy életerős fiatal ember, a Sopronban állomásozó Nádasdy-huszárok ezredese. Alig harmincz éves, egy kilencz és egy másfél éves fia van. Nagyon élénk természetű, jó katonaember, és sokkal nagyobb barátja a magyaroknak, mint bátyja, *Ferencz Ferdinánd* főherceg.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Zivatar után.

Irtá: Pásztor József.

Az erdő erős fái kizöldültek már, az összebörölő lombok rejtelmes homályt borítottak a felujult életre ami ott nyugdött a mohos óriások között; a légben lent, a földön, a virágtól tarka fű között, — mindenütt.

A tisztáson — a mire a sötét zöld boltozat helyett a nyílt ég kárpítja borul, — keskeny ut szallag fut végig, ember taposta-e, vagy őz, szarvas rendes járó helye? — nem tudni, használja egyik is másik is. Az ut elvezett egy magas sziklafalig. A kékes zöld sziklafal tövén egy forrás fakad s alig hallható csobogással fut végig a zölde köveken s összegyűl egy mély, kerek medenczében. A fal kiugró párkányait aranyárga levelű cserjék koszorúzzák, folyondár függ alá fennről mint ingó zöld háló, egy-egy eltévedt szála át kap a tölgy vagy cser kiugró ágaira, levelei között egy pók már kifeszítette hálóját s mint ügyes kötélánczos futkos a ragyogó ezüst szálakon.

Gerő Ödön fennállt az egyik sziklaormon, alatta terült el az erdő mint csendes zöld hullámos mező, a közelben néha még rezegni látszott, — messzebb elcsendesült, elsimult egybeolvadt a kékes ködbe burkolt domborulatokkal.

Gerő mozdulatlanul állt a sziklán, innen

fennről nyugalmasabb minden a mozgás a hang elenyészik; a nyüzsgő kép tarka panorámába olvad egybe, a zaj mint susogó melodráma hallatszik csak.

Körütekintett a tájon. A nap elbujt egy szelid fehér felhő mögé a tulsó mészhegy bontott oldalán megcsillant aranyfénye, eminnét homály borította az erdőt. A szél elpihent, a közeli bokrok levelei sem rezentek meg. Imára nyílt ajka; imára a nagy természethez, imára az alatta elterülő erdőhöz, a homályba elvesző hegyekhez.

Gerő erdész volt. Viszontlatta ismét ezt a vidéket; az övé volt ismét az erdő amelynek minden zuga gyermekálmaira figyelmeztette. — ide volt kinevezve erdésznek, most tette az első kerülőt.

Gerő apjának régebben ezen a vidéken voltak birtokai, a család tönkre ment. Gerő ragaszkodott a regényes tájhoz, az erdőhöz, a természethez, — erdészetet tanult. Hálátlan, fáradságos pályát, csak annak nyújt boldogságot akinek lelkében él a természet imádás, ki az Isten szabad ege alatt feltalálja társaságát a dalos erdőn, barátját fegyverében, otthonát a csendes erdész lakban.

Az ilyen igazán boldog lehet mert hálás a természet ahoz aki őt szereti; ezer örömmel kedveskedik szerelmesének!

Leült, fegyverét maga mellé támasztotta, jól esett neki itt fenn pihenni, de minél csendesebb lett körülötte minden, annál nagyobb rohammal zudult fel lelkének minden fájdalma.

A szeretett táj lassanként elmosódott előle, összefort egy szürke álmos képpé.

Tegnap viszont látta mint asszonyt. Nem beszélt vele, ő talán nem is ismerte meg. Itt lakott az urával, a közelben volt birtokuk; nem messze az erdőtől.

Tudta nagyon jól, hogy férjhez ment mikor ide jött, de hát van ebben valami különös, nincs, nincs!... s mégis... Miért nem várt ő reá?...

Mikor ide jött nem is gondolt reá, mikor meglátta közönyt erőltetett lelkére, de itt lsten ege alatt, ahol minden oly őszinte, igaz itt nem tudott önmagának hazudni. Szerették-e egymást?... Nem mondták ezt soha egymásnak, nem fogadtak egymásnak hűséget, mit kérjen számon tőle?...

Szomszédok voltak, együtt töltötték gyermek éveiket, egy kicsit megszokták egymást ez volt az egész több semmi, semmi. Ezen tény ellen mégis fellázad lelke a kedves vidék viszontlátása felkavarja előtte összes emlékeit s a tarka futkosó kép minden változata egy fájó hanggal vonul át lelkén.

Miért is gondol reá?... Látja, mint gyermekek, mikor együtt várták lesték az ablak mögül a hóolvadást, s mikor a hegyekről lefoszlott a fehér lepel, kimentek az erdő csupasz fái közé, át ugráltak az apró tócsákat a miket a hóolvadás hátrahagyott, csengő lármával hívták a szép tavaszt!... Mikor ismét elbucsztak az erdőtől, minden lehulló levelet együtt sajnáltak. Egy ilyen őszi napon volt az

Az ezredéves ünnepek.

Politikai körökben a mai nap folyamán élénk megvitatás tárgya volt az a kérdés, vajjon kellene és lehetne-e a millenniumi ünnepeknek e hónap végére és június elejére eső részét a Károly Lajos főherceg halálára való tekintettel elhalasztani. Az illetékes tényezők egy a szabadelvű párton, mint az ellenzéken egyaránt tagadó választ adtak erre a kérdésre. A június 8-diki díszfelvonulás, az országgyűlésnek a király előtt való hódolása, a Szent István koronájának ünnepies átvitele törvényhozásilag rendeltettek el, tehát az ezekre vonatkozó intézkedés oly jogforrásokon alapul, amelyek az országgyűlés két Házának szavazatával és a korona szentesítésével jöttek létre. E törvényes intézkedéseknek megváltoztatása természetesen szintén csak törvényhozási úton jöhetne létre, vagyis úgy, hogy a kormány novelláris javaslatokat terjesszen be, az országgyűlés két Háza ezeket elfogadná és a király a maga szentesítésével hozzájárulna. Mindez oly nehézkes és szövevényes procedura, hogy már az idő rövidségénél fogva sem lehet komolyan rá gondolni. Egyébiránt mindezek a programpontok nem annyira örömmünnepek, amelyek az udvari gyászszal és az uralkodó egyéni érzéseivel ellenkezésben volnának, hanem közjogi aktusok, amelyek politikai jelentőségük és amelyeknek még ezenfelül meg van az a tulajdonságuk is, hogy a magyar nemzetnek módot fognak nyújtani arra, hogy a király és az uralkodó ház iránt való bensőséges szeretetét e szomorú napokban még nagyobb melegséggel fejezzék ki. Mindezeknél fogva eldöntöttnek tekintik, hogy a millenniumi ünnepek semmi halasztást szenvedni nem fognak.

A bécsi polgármester beiktatása.

Strobach ujonan megválasztott polgármester tegnap délelőtt tette le a hivatali esküt. Kielmannsegg gróf helytartó beszéddel üdvözölte az új polgármestert, a ki már a polgármesteri aranylánczot viselte. A helytartó beszédében kiemelte a polgármesteri állásnak nagy fontosságát és a vele járó felelősséget és ez okból biztosan reményli, hogy úgy a polgármester,

valamint a községtanács hű marad tulajdonképpen föladatához s a törvény által megvont határok között igyekszik majd a főváros ügyeit intézni. Szem előtt kell tartaniok, hogy igazság és az összes polgárságnak tisztelete, pártállásra és felekezeti különbségre való tekintet nélkül, azok a tényezők, a melyek nélkül a főváros nyugodt, higgadt és sikeres igazgatása el sem képzelhető. Arról van szó, hogy Bécs városa nem csak a fejlődés eddigi fokán megtartassék, hanem tovább is fejlesztessék és hogy újabb közhasznú intézményekkel igazi világvárosra fejlesztessék a szó legjobb értelmében. A helytartó reményli, hogy az új polgármester soha sem fogja elfelejteni, hogy rá mint egy politikai hatóság fejére különös és nagy köteleességek hárulnak. Kötelessége lesz arról gondoskodni, hogy a községi közigazgatás és az államhatalom között jó egyetértés álljon fön. A mi azonban csak a törvény alapján lehetséges, melyet a kormány végrehajtani köteles. A helytartó reményli, hogy az a keserű és elkeserítő hang, mely a városházán belül és kívül uralkodott, már most lassankint el fog nemulni és hogy ebben a teremben, melyben a község legfontosabb érdekeiről szoktak tanácskozni, meg fognak szünni az előítéletek.

A polgármester e beszéd után letette a hivatali esküt s ezután arra kérte a helytartót, hogy juttassa az uralkodónak tudomására a megerősítéséért való legmelegebb köszönetét. Kijelentette, hogy a város azt, hogy végre ismét kezébe veheti önkormányzatát, annak a férfinak köszönheti, a ki, talán a nép akarata ellenére, a maga személyét alárendelte a köz érdekének.

Az adóreform.

Rendkívül nagyjelentőségű annak az ánkétnak munkálkodása, mely a pénzügyminiszteriumban három nap óta tanácskozik az egyenes adók reformjáról.

A magyar gazdasági és állampénzügyi életnek oly sok beteg testrésze között talán egyetlen egy sincsen, melyen a kór olyan régi, a seb olyan nagy és az élet-erőt emésztő hatás az egész test minden

részére oly intenzíven kiterjed, mint az adóknál.

Szaktanácskozás folyik az egyenes adók reformja ügyében és itt is elköveték azt a hagyományos hibát, ami a szaktanácskozásokat jellemzi, hogy főleg olyanokat hívnak meg, akik mindenhez értenek, akik tehát nem okvetlenül értenek alaposan a szönyegen levő kérdéshez. Nehéz például megtalálni a magyarzatát annak, mért éppen csak Budapesten vannak olyan szaktestületek és mért éppen csak a fővárosi szaktestületeknek vannak olyan fáltosaik, akik az adóreform ügyéhez hivatottsággal szólhatnak és mért nincs az egész országot oly közelről érdeklő szaktanácskozásnak egyetlen egy vidéki tagja sem, aki tudára adna a pénzügyminiszternek legalább annyit, hogy Magyarország közönségének tapasztalásairól, bajairól és gyakran nagyon is egészséges eszméiről éppenséggel nem a Weisz Bertholdok hivatottak előadásokat tartani.

Ez a név nem a legjelentékenyebb, mely az adó-ankét meghívottai közt szerepel. Hiszen ott vannak Wekerle Sándoron kívül a parlament közzgazdái többen, aztán a budapesti kamara, gazdasági egyesület, kereskedelmi csarnok és a budapesti Lloyd-társaság egy-egy kiküldöttje. És ez a már említett Weisz Berthold ur, aki a szaktanácskozásnak mindjárt első napján sietett felszólalni, elmondván azt, hogy az iparos és kereskedő szívesen megfizeti a helyes arányban meghatározott adót, különösen ha látja, hogy az állam megfelelő ellenszolgáltatást nyújt érte, amit ez idő szerint szerencséje van tapasztalhatni is.

Nem tudjuk, miként fogadta a szaktanácskozás ezt a hatalmas véleményt, de föl kell tennünk, hogy többen gonoszul mosolyogtak a beavatottak közül. Mert aki be van avatva, az tudja, hogy épp ennek az urnak az ipari vállalatai, vagy amiket ő létesített, összevéve egy pár százezer forintra menő kölcsönt és támogatást kaptak az államtól ugyanak-

is mikor egymástól bucsuztak el, mikor neki el kellett hagyni ezt a vidéket.

— Kivel fogok én ezután játszani? ... — kérdezte Nelli.

— Nem lehet mindég játszani, magának megmarad az erdő a mit együtt szerettünk én azt is elvesztem, magát is!

Nelli szemében akkor könnyesepp ragyogott, úgy látszik hamar kiszáradt ez a könnyesepp csak ő látja még a fájdalomtól ragyogó szemeket.

Amint ismét lement az erdőbe nyomasztó hőség vette körül, ázrugott a szél a fák között. Lármas volt az erdő, körülötte mintha fellázadt volna ellene minden fa, minden bokor: »Hát hol van ő, miért nem hoztad őt magaddal;« Tompa dörgés hallatszott a távolból. Egy tisztásra ért, gyorsan lépdelt, hogy idejében otthon lehessen. Messze volt még az erdészaktól. Feje felett apró felhő rongyok rohantak keresztül a tisztás feletti kékségen: előhírnökei a hatalmas felhő tömegnek, mely a hegyek fölé borult s a hegyoldali erdőket félelmes homályba burkolta s a mint meg-meg villant a sötétben reszketni látszottak a lombok. A felhők rohamosan tolultak az erdő fölé, teljes erővel tört ki a vihart megelőző szél, inogtak recsegték az ágak, zugott sirt az egész erdő, mintha a pokol komponistája próbálgatta volna ördögi szerzeményét. Ijesztő vijjogás, sipogás hallatszott, az állatvilág rémülten sietett menedékhelyére.

Egy óz surrant el mellette, egy pillanatra felébredt benne a vadász szenvedély, aztán leeresztte fegyverét, — a kis óz keserves fütty-

työgéssel rohant tova, biztosan anyjától tévedt el.

A virágokat leszórta a szél a hegyoldalról a fákról, felborzolta az erdő szönyegét s ez ilatot szétszórta a fulasztó levegőben. Mámorban uszott minden, félelemtől reszketve várta a feljúlást. Egy hatalmas dördülésre ismét feljajdult minden élet, mintha cyclopsok döngteték volna a közeli hegyeket, hogy eltemessék szikláikkal az örökké vig mosolygó erdőt; a gondtalan életet. Újabb dördülés hangzott. Az erdő már egészen sötét volt, alig láthatta a járható helyet. Most egy pillanatnyi félelmes csend. Ah mi az? ... Emberi segílyt kérő hang! ... Egész tisztán hallatszik ... női hang! ...

— Póli! Pólikám!

Ki lehet az? Gyorsan arra felé sietett, ahonnt a hangot hallotta, nem lehetett messze. Újra hallotta egészen közel a kétségbeesett hangot:

— Póli, Póli! Istenem!

A következő pillanatban a közeli bokor ágai ropogtak s egy női alak ugrott elő. Néhány lépésnyire álltak egymástól, a homályban nem ismerhették föl egymást. Most egyet villant. Gerő a meglepetéstől hátra lépett s felkiáltott:

— Nelli!

Ott állt előtte az asszony, mint az erdő tündére, a sors játéka volt ez? Az asszonyka a régi szép volt. Széles karimájú kalapja lecsüngött fejről, haja szétbomlott s ruhája rendetlen összetépett volt.

— ... Ön, ön az? ... Istenem! ... Segit-

sen, vezessen haza! ... Irtózatoss vihar jön ... Pólika, Pólika! ... Istenem! ...

Az asszonyka kezét tördelte.

Gerő mellé lépett, kezét nyújtotta, az asszonyka reszketve fogadta el.

Uram! ...

Gerő szemei közé nézett egészen közelről, ezt az asszonyt egészen a félelem tölti el, egyedül a félelem semmi más? ...

— Nyugodtan, semmi baj! Haza már nem méhet ... itt közel van az erdész lak, oda még elérhetünk míg az orkán kitör!

— De Paula, Póli!?

— Ki ő? ...

— Férjem nővére. Együtt jöttünk ki, rendkívül szereti az erdőt s elcsatangolt tőlem ... Istenem, hol lehet az a gyermek? A vihar oly gyorsan jött ...!

— Sietnünk kell! Önt biztonságba helyezem s felkeresem a kerülővel rokonát is.

Az asszonyka kissé felemelte tépett ruháit s futott Gerő oldalán. Ismét a régi volt, mint pajkos leány korában. Gerő semmit sem látott csak érezte azt a bűvös léghőrt, a mi körül lengte őket, a szél orrukba kergette a virág ilatot, delejes volt minden. Megszorította az asszonyka kezét, ez rémülten nézett reá s kirántotta kezét a férfi kezéből.

Megálltak. Ép most villant egyet, vakító fény vette őket körül, egymás szeme közé néztek: az asszony haragvó félelemmel a férfi vágytól reszketve.

Gerő ismét meg fogta a szép kezeket, ben-sejében forrt a szenvedély, az övé, az övé! ezt

kor, mikor a szerényebb kérvényezőket a közgazdasági alap kimerítése miatt már el kellett utasítani segélytelenül.

Mindenesetre azért beszél a szaktanácskozásnak ez a jeles tagja arról, hogy az iparos és kereskedő szívesen fizeti az adót, ha az állam megfelelő ellenszolgáltatást nyújt érte. És persze csak az a baj általános szempontból, hogy nem mindenkinek van hasonló szerencséje tapasztalhatni, minő bőkezű tud lenni az állam, mert a rendes tapasztalás ellenkezőleg az, hogy az állam és a miniszterei szűkkeblűek és hogy még azt az ellenszolgáltatást sem teljesítik a kereskedéssel és az iparral szemben, amelyik pénzbe sem kerülne, csak jóakaratra.

Sajátságos, hogy ugyanaz az ur, aki a maga nevében arról számol be az anketten, hogy megvan elégedve a kormány előzékenységével és bőkezűségével, az ő közszereplését teljesen a saját egyéni viszonyaihoz és megelégedettségéhez méri. Mert ahol ennek a férfinak szava volt nyilvánosan a vám és kereskedelmi szövetség ügyéhez, ott, ha nem tévedünk, a vámközösségért lelkesedett, mivel nála minden jel szerint nem az általános jólét a cél, hanem csak az a korlátoltabb jólét, melyet egyesek eltudnak érni alkalmas — ellenszolgáltatásokkal.

Ne tulajdonítsunk különben túlságos fontosságot ennek a gyakorlati szakférfiúnak. Az első nap vitájában föllépett már a mindeneket elhomályosító theoretikus is, Matlekovics Sándor, aki a részleges adóreform mellett nyilatkozott, mivel a legrosszabb megszokott adó sokkal könnyebb, mint a legjobb új adó. Már tudni illik könnyebb a pénzügyeknek. Mert azt tán nem hisszük el még Matlekovics Sándor valóságos belső titkos tanácsos urnak sem, hogy az adókönnyítéseket zugoldással fogadná a közönség, föltéve természetesen, hogy valóságos mérséklésekről volna szó, nem pedig képzeltekről, aminek

a gyanuja okvetlenül kísérteni kezd, ha a szak-államférfiak úgy nyilatkoznak, mint Matlekovics ur.

»Éppenséggel lehetetlenség — azt mondja ő nagyméltósága — a mostani pénzügyi állapotok mellett az egyenes adók leszállítására gondolni. Ugy is minden oldalról kiadásra készítetik az államot oly cél érdekében is, mely tulajdonképpen nem állami föladat és ő a minden léptenyomon nyújtott adómentességeket, adóleengedéseket és adókedvezményeket sem helyeselheti.«

Jól indul a szaktanácskozás, ha ilyen hajlandóságu urak viszik a szót, akik egy véleményen vannak az — osztrákokkal. Mert az adómentességek és kedvezmények ellenzése, az valóságos osztrák hang. A közgazdasági kiegyezés vitatása alkalmából éppen az alsó-ausztriai iparegyesület tiltakozott ellene, hogy Magyarországon az új ipari vállalatoknak adókedvezményeket adjunk és követelte a hazai ipar állami támogatásáról szóló törvény eltörlését.

Csodálatos, hogy ugyanezt látszik követelni Matlekovics Sándor akkor, mikor egészen más dologról van szó. Csak nem akar a kegyelmes ur megint kereskedelmiügyi miniszteri államtitkár lenni, vagy tán még miniszter is Dániel Ernő helyett, aki bizonyosan nem érvel Bécsben a magyar ipar ügy is szerény támogatásának eltörlése mellett és tán azért terjesztik előszeretettel a lemondásának híreit.

Ha csak ilyen szabásu államtudósokat és ilyen hazafiakat tudott a pénzügyminiszter kizárólag Budapestről tanácskozásra hívni, egy csöppet sincs indokolva a hivatott vidéki szakemberek mellőzése. Különösen áll ez pedig azért, mert maga Lukács László elég jóindulatu beszéddel vezette be az anket tárgyalásait és habár ismét és ismét hangsúlyozta is az állami háztartás egyensúlyának elsőrendű tekintetét, sok őszinteséggel és nyíltsággal szólott az adórendszerünk óriási hibáiról és tartha-

tatlanságáról, aminek nem arra kellene befolyásolni az anket tagjait, hogy finánczabbak legyenek a pénzügyeknél, hanem hogy az adózó polgárság érdekeit képviseljék a reformterveknél, melyek, félő, végre is egeret fognak szülni.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Május 20.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Josipovich Géza, Schöber Ernő, Lakatos Miklós.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső báró miniszterelnök, Perczel Dezső, Erdély Sándor.

Elnök: Délelőtt 10 órakor nyitja meg az ülést.

Hitelesítették a múlt ülés jegyzőkönyvét.

Elnök: Jelenti, hogy Károly Lajos kir. herceg temetése pénteken délután 4 órakor lesz. Indítványozza, hogy a Ház fájdalmas részvéte jeléül koszorút helyezzen a koporsóra, s hogy a temetésen a Házat az elnökség képviselje. — Bemutatja ezután a miniszterelnök a kabinet átiratát, mely szerint ő felsége a legtöbb letárgyalt törvényjavaslatot, jelesen a költségvetést szentesítette.

Neményi Ambrus előadó: Bemutatja a pénzügyi bizottság jelentését.

Következik a napirend.

A közigazgatási bíróságokról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Elsőnek szól:

Bathhány Tivadar gróf: Híve a taxációnak, de e tekintetben csatlakozik egy a nemzeti párt, mint a kormány párt szónokának álláspontjához. A maga részéről ugyan a kétfoku bíróságot tartja helyesnek, de jobb hiányában ezt a javaslatot is meg fogja szavazni.

Polónyi Géza: Először is elmondja a javaslat genesisét, elmondja, hogy nyerte a jelen javaslat mai alakját, melynek semmi más célja, csak az, hogy új állások legyenek kreálhatók. Semmi kétség, hogy a javaslatnak meg lesz a többsége, mert nálunk nem az elvek irányadók, melyek valamely javaslatban le vannak fektetve, hanem az, hogy kit akar a tulajdonos fenntartani. Röviden foglalkozik ezután azon hiányokkal, melyek lehetetlenné teszik, hogy a törvényjavaslatot elfogadják. A taxációval foglalkozva azt helytelennek tartja, mert semmi-

susogja most az erdő minden levele, a reszkető virágok, minden, minden. Sötét boltozatként borul rájuk a haragvó égbolt, hogy elrejtse őket a napfény elől, miért? . . . Az erdő visszaadta neki elveszett kedvesét! . . .

Egy patak zuhogott előttük, valahol fent már ömlött az eső. A patak kiálló köveit már ellepte a víz, csak átgázolni lehetett.

— Hogy megyünk itt át? — szól reszketve az asszony. — Szegény kis Pólim, hol vagy? Itt átvizsem! Azonnal otthon vagyunk!

Az asszonyka habozott. Az eső már kezdett esni, nem lehetett tovább gondolkodni, engedett magával tenni mindent. Szemeiben könnyek csillogtak a félelemtől.

Gerő fegyverét átdobta a patakon átölelte a karcsu testet, az asszonyka kénytelen volt a férfi vállába kapaszkodni, arcuk összeért s az asszony szétbomlott haja lágyan, ingerlően verdeste Gerő arcát, érezte keble pihegését, leheltét. Örült szenvedély fogta el.

E pillanatban hallgatott minden, mintha félő reszketéssel várta volna a közelgő evolúciót Gerő oly erővel ölelte át az asszonyt, hogy ez felsikoltott.

»Szeretlek, szeretlek!« susogta vad szenvedélyvel s megcsókolta az asszonyka nyakát.

A tulparton kiugrott kezéből s zokogni kezdett.

»Ez nem szép öntől Gerő, felhasználja az alkalmat!«

»Bocsásson meg, bocsásson meg! Örült voltam!«

Az asszonyka haragosan ment oldalán. Az erdőszlak elé értek. Az orkán teljes erővel ki-

tört. Gerő a kerülő után kiabált s elindult vele az erdőbe.

Az asszonyka a verandán maradt a gazdasszonygyal s Paula miatt reszketett.

Az eső zuhogott, a hatalmas fatörzsek recsegve rázkódtak meg egy-egy szélroham után. Lassanként beletörődött helyzetébe, lekötötte figyelmét a természet borzasztóan szép játéka.

Néhány perc múlva a mint egy villanás vakító kép fényébe burkolta ismét a tájat, az erdőszlak előtt elterülő tisztás szélén megjelent Gerő a kerülővel s karján hozta az elalélt Paulát.

Az asszonyka felsikoltott, azt sem tudta örülni vagy félni? Vajon baja esett Pólinak vagy csak a félelemtől, fáradtságtól alélt el.

Néhány perc múlva fent voltak a verandán. Pólit egy fa tövében találta meg Gerő eszméletlenül, az uton már felocsudott s Gerő röviden megmagyarázott neki mindent. A verandán leültették egy karos székbe. A leányka nem is annyira fáradt mint ijedt volt, alig tudott szóhoz jutni.

A vihar elvonult, már fent a szürkeség foszlani kezdett, a szél enyhébben rázta meg a nedves lombokat.

Mindenki Paulát nézte. Lassanként magához jött s rámosolygott szép buzavirág szemével néniére s megmentőjére. Gerőnek tetszett ez az érdekes vad kis arc.

»Te vadoncz, te kis erdei nympa ugy-e nem mindég szép az erdő? ugy-e megijedtél?« kérdezte az asszonyka.

»Elvesztettelek szem elől . . . az a sok tarka virág elbódított elesalt messze, messze

tőled . . . nem nem féltém Nellikém, igazán nem féltém csak te miattad aggódtam . . . az erdőtől nem féltém, szeretjük mi egymást, csak mikor dörgött, csattogott, sivitott minden, akkor egyszer csak elestem haha! . . .«

»Nos?«

». . . S felébredtem! . . .«

»Az én karomban!« folytatta Gerő.

»Igen!« szól Paula egész komolyan.

Gerő folytonosan figyelemmel kísérte a leányka arcát, mintha dicsőfény övezte volna mikor az erdőről beszélt a szabad gyermeke, mint ő! . . .

Gerő az asszonyka felé nézett. Ez úgy látszik már megbocsátott.

A tisztás szélén a fák közül egy barna erős férfi sietett a veranda felé. Az asszonyka elébe futott s nyakába ugrott:

— Józsi, Józsi! Féltettél bennünket edesem, jól vagyunk!

— Könnyelmű séta volt ez! Hogy kerültek az erdőszlakba?

— Gerő az új erdősz jó ismerősöm, véletlenül találkoztam vele.

Az asszonyka férjét czirógatta ki bemutatta magát Gerőnek s Paulához így szól:

— Szegény kis Póli megijedtél?

— Most még jobban imádom az erdőt, oly szép itt minden!

Kevés pihenés után megindultak, a kocsi ott várta őket az erdő szélén.

A füves, kissé iszapos uton mentek párosával. Gerő egy prémes kabátot adott Paulára, a férj pedig köpenye alá vonta az asszonykát s kacagva indultak a kocsi felé.

féle bölcs sem tud olyan taxációt létesíteni, amely mellett napirenden ne legyenek komnencenzia összeütközések. Ami azt illeti, hogy a közigazgatási bíróság egy vagy két foku legyen-e, az nem fontos dolog, mert ugy az egy mint a kétfoku bíróság jó, ha jó az eljárás.

Nem érti, hogy a kormánynak miért nem jut eszébe a korona ügyész mellé még egy másik ügyészi állást szervezni, melynek betöltője a közérdek védelmét is szolgálná.

Ugy tudja, hogy a tuloldalon voltak olyanok, akik helyeselték Hieronymi beszédjét, s reméli, hogy talán a 12-ik órában fog sikerülni meggyőzni a belügyminisztert arra, hogy e javaslatot ne akarja törvénynyé emeltetni, annál is inkább, mert e javaslat életbeléptetése mostani alakjában lehetetlen is.

Ez a törvényjavaslat nem más, mint a szegények pénzén gazdagok számára alkotott intézmény. A fél fizeti a költségeket, még akkor is, ha igazsága van, s így annak a szegény embernek semmi kedve sem lehet ahhoz, hogy a Budapesten koncentrált hatósághoz jöjjön igazságot keresni. A szegényebb emberekre nézve ez a hatóság egyáltalán hozzáférhetetlen lesz s ugy látszik, a törvényjavaslatnak csak is ez a célja. Felvilágosítást kér az előadótól a javaslat 130. §-usára nézve, amely a hatáskörrel szól, s mely szerint a miniszter, ha hatásköri kifogást tesz, értesíti a közigazgatási bíróságot, hogy a fölmerült összeütközési esetet végeldöntés végett a hatásköri összeütközések eldöntésére hivatott bíróság elé terjesztendőnek találja. Mig ezen bíróság a hatásköri összeütközés kérdésében nem határoz, a közigazgatási bíróság az ügy érdemében nem határozhat. Igen ám, de ilyen külön bíróság föllállításáról nem gondoskodott a törvény, s így e szakasz egyszerűen lehetetlen. Ezek hosszú sora óta sürgette e törvényt, most végre benyújtott, de olyan alakban, amelyből semmi haszon az igazságot kereső közönségre. Elvárja a kormánytól és a többségtől, hogy a részletes tárgyalás folyamán elfognak fogadni olyan módosításokat, a melyek legalább némileg fogják javítani e javaslatot, melyent a maga részéről különben még általánosságban sem fogad el. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Makkfalvay Géza: Hogy ezt a törvényjavaslatot meglehessen bírálni, először azzal kell foglalkozni, hogy elméletileg milyennek kellene lenni e javaslatnak. A közigazgatási bíróság ma még csak eszményi álláspont, mely az egész világon sehol sincs behozva ugy, hogy az a követelményeknek megfelelné. Foglalkozik a taxációval, mely fölött nem akar pálcát törni, de amelyet ezuttal itt nem helyeselhet, mert ebből nagy zür-zavar fog keletkezni. Ez a javaslat azonban

— Olyan mint egy kis eszkimó! — szölt Gerő Paulához.

— Kár hogy nincs tél — felelt amaz. — Milyen szép is lehet itt télen! Imádom én ezeket az öreg fákat télen, nyáron, tavasszal, mindég, mindég, olyan bohó vagyok én! . . .

Megölelem a fák mohos derekát, megcsókolom a virágokat, beszélék hozzájuk s ők mintha értenének bölintgatnak apró kelyhekkel. Mindketten megálltak egy pillanatra.

Mily édes zizegés, zsongás! az erdő újra éled, a föld mohón szívja be a lombokról lehulló eső cseppeket.

Az erdő világa hallatta öröm zaját.

Egy hang szállalt meg egyszerre mindkettőjük lelkében: a természetimádás hangja volt az!

Sejtettek valamit, érezték, hogy vérök, lelkök rokon, hogy egy Istent kell imádniok!

A leány elpirult a mint Gerő szeméibe nézett.

Az asszonyka jól előre haladt urával, át ölelte a barna férfi nyakát.

Gerő neki támaszkodott egy vén fának az erdő szélén, itt egy virágos lapály ölelte körül az erdő szélét. A hintó már az uton robogott tova. A terhes felhők lehúzódtak a hegyek mögé s a nap tiszta fényét csillogtatta, mintha megmosdott volna a haragos felhőkben.

A hintó aranyos ködbe burkolva tünt el egyik utfordulónál, majd ismét előbukkant a fák közül. A barna férfi mellett ült az asszony s Póli kendőjét lobogtatta vissza a távolból.

hibás alakjának is jó szolgálatot fog tenni, s nincs a Polonyi álláspontján, hogy ez a javaslat csupán a gazdagok részére van, miért is a javaslatot elfogadja.

Perczel Dezső belügyminiszter: Kéri a házast, hogy negyed órára függeszse föl az ülést, mert a főrendiházba kell mennie s azután fogja megtenni észrevételeit az eddig elmondottakra

Elnök az ülést 15 percre felfüggeszti.

(Szünet után)

Perczel Dezső belügyminiszter: A szakkörök kimondták, hogy a közigazgatási bíráskodás behozatalára szükség van, de maga a kormány is érezte annak szükségét. Felmutatott a Polonyi által felhozott kifogások elsejének alaptalanságára, mintha ez a törvényjavaslat czime a bizottság tudta nélkül jutott volna a ház elé, s mintha azt az igazságügyminiszter nem képviselné. Igaz, hogy e javaslat nem ment keresztül az igazságügyi bizottságon, de éppen azért lett kiküldve erre a célra egy külön bizottság, hogy mellőzhető legyenek a rendes bizottságok.

Ami a javaslatok szervezetét illeti, kijelenti, hogy a kormány ma is azon az alapon áll, hogy a közigazgatási bíráskodás akkor helyes, ha két foku, s az egyfoku bíróság csak ideiglenes, s csak a törvény életbe lépése és a közigazgatási reformja közötti időre fog szólni. Ez az eltérés közte és Hieronymi között, miért is először Hieronymi beszédjével foglalkozik. Nincs Hieronymival azon a nézetben, hogy a közigazgatási bizottságok nem felelnek meg hivatásuknak, de nem is felelhetnek meg, mert egy-egy ülésükön igen sok tárggyal kell foglalkozni.

Meg van győződve, hogy a felsőközigazgatási bíróság egy esetben sem fog dönteni oly ügy felett, mely előtte teljesen világosan nem áll. Az egyfoku bíróság különben csak előnyére lesz a később megalakítandó kettős foku bíróságnak.

A taxáció rendezésétől sehol sem tértek el, annál inkább kell megtartani azt nálunk, ahol a közigazgatásnak oly sok ága van. Nálunk a közigazgatás nem egynemű, hanem annyiféle, ahány vármegye van, s épen ezért nem fogadhatta el az általános elvi határozmányok alapját. Azt hiszi, helyesebb eljárás a taxatio eseteit először szűkebbre magyarázni, mert ezt az tán mindig ki lehet bővíteni, ellenben a már meglévő keretből igen bajos elvenni egyes dolgokat. Végül hosszasan foglalkozik a közigazgatási bíróság eljárásával és a javaslatot elfogadásra ajánlja.

A főrendiház ülése.

Szlávy József elnök déli 12 órákor megnyitván az ülést, bejelentette, hogy Károly Lajos kir. herceg temetése pénteken délután 4 órákor lesz Bécsben. A főrendiház képviseltetni fogja magát és koszorút küld.

Felolvastatott Zólyom megye üdvözlő felirata s bejelentettek a megalakult bizottságok elnökei. Ezek közt a Naplóbíró bizottság elnöke — Schuster váci püspök — betegsége miatt az elnökséget nem fogadta el s helyette új elnököt fognak választani.

Megejtették ezután a delegátusok választását, melynek összeszámolása alatt **Prónay Dezső** báró letette az esküt, mint a legfőbb fegyelmi bíróság tagja.

Ezután letárgyalták a napirendet.

Napirend:

1. A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése;
 2. elnöki előterjesztés;
 3. a delegatio tagjainak megválasztása;
 4. az 1894-diki számadási év pótnegyedében, és
 5. az 1895-diki számadási év IV. negyedében előfordult tulkiadásokról;
 6. a) az 1894-dik évi állami zárszámadások, b) az alduai Vaskapu szabályozás 1894. évi munkálatairól és költségeiről;
 7. Magyarország és Horvát-Szlavonországok közt az 1893. évre eszközölt leszámolásról és
 8. Uj-Szóny nagyközségnek Komárom sz. kir. várossal való egyesítéséről szóló képviselőházi határozatok, továbbá
 9. a választás eredményének kihirdetése.
- Az ülés végén elnök kihirdette a megvá-

lasztott delegátusok neveit. Érdekes, hogy Harkányi 34 szavazattal, Zichy Nándor 43, a többiek pedig 50 szavazattal választották meg.

A közösügyek tárgyalására kiküldött országos bizottság tagjai a következők: **Andrássy Aladár** gróf, kir. főkamaramester, **Apponyi Lajos** gróf, **Batthyány Lajos** gróf, fiumei kormányzó, **Bohus Zsigmond** báró, **Brankovics György** karlóczai gör. kel. érsek és szerb patriarcha, **Harkányi Frigyes**, **Gáll József**, **Keglevich István** gróf, **Lukács Antal**, **Pallavicini Ede** örgróf, **Radó Kálmán**, **Rudnyánszky József** báró, dr. **Samassa József** érsek, **Szapáry Géza** gróf, kir. főudvarmester, **Szécsen Antal** gróf, **Vay Béla** báró, ifj. **Wodianer Albert** báró, **Zichy Ágost** gróf, idősb **Zichy Nándor** gróf, **Kussevich Svetozár** horvát-szlavon-dalmát főrendi képviselő. Póttagok: **Schuster Constantin** püspök, **Zay Miklós** gróf, **Sztáray Nep. János** gróf, **Radvánszky Géza** báró, **Bánffy György** gróf, **Keglevich Oszkár** gróf, horvát-szlavon-dalmát főrendi képviselő.

Károly Lajos főherceg halála.

Károly Lajos főherceg halálának hírére az egész országban a legnagyobb megdöbbenéssel fogadták. Az ország minden városában bevonták az ünnepi nemzeti színű zászlókat és kitűzték a gyászlobogókat, a mely az egész monarchia gyászát hirdetik.

A hivatalos lap jelentése.

A hivatalos »Budapesti Közlöny« tegnap száma a következőképen jelenti Károly Lajos főherceg halálát.

Károly Lajos főherceg ur ő császári és királyi Fensége ma, május 19-én reggel háromnegyed 7 órákor, Bécsben csöndesen elszenderült az Urban. A mély gyászban, mely a Főherceg ur ő császári és királyi Fensége elhunytával elsősorba koronás Királyunkat, mint az üdvözültnek testvérbátyját, továbbá ő Felségét a Császárnét és Királynét s a legfelső Uralkodó család fenséges tagjait szívők legbensőbb szeretetében sújtotta: a monarchia két államának népei — élükön a kormányokkal és a törvényhozó testületekkel — megilletődött szomorúsággal osztoznak. De egyik sem nagyobb, mint a magyar nemzet, mely a Fenséges királyi Pártnak és a legfelső Uralkodó Háznak ugy örömeiben, mint bánatában mindenkoron teljes szívvel szokott részt venni s még fokozottabb mértékben éppen most, midőn még mintegy szemünkben, szívünkben csillognak a május hó elején tartott fényes ünnepek, melyeken ő Felségeik s a fenséges főherceg urak és főhercegné asszonyok — együttérezve a nemzettel a magyar állam ezredéves fennállásának nagy örömeit — megjelentek, hogy az ünnepeknek legfőbb fényt és jelentőséget adjanak. A Gondviselés kifürkészhetetlen akarata most, alig pár hét multán, elszólítva e föld színéről a fenséges Uralkodó Ház egyik diszét s erényekben ékeskedő oszlopot tagját, bánatra változtatott sok örömet és a mi ezredéves ünnepeink fényébe is árnyéket vegyített. Magyarországnak méltó oka volt az üdvözült Főherceg urat nemcsak hódolattal tisztelni, mint koronás Királyunk fenkölt szívü testvérét s a felejtethetlen Rudolf főherceg elhunytá óta a trón örökösét; hanem méltó oka volt szívöl is szeretni, mint a magyar nemzet őszinte jóakaróját. Akára magyarországi vörös-kereszt-egyesület közgyűlésein jelent meg a védnöki széken, akár annak felvirágoztatása érdekében tett körutat hazánkban, akár pedig felsőmagyarországi uradalmában időzött, mi újabb időben gyakran megörtönt: mindig élénken és melegen fejezte ki nemzetünk iránti nemes rokonszenvét és haladásunk fölötti igaz örömeit. Otthon érezte magát a magyar földön, melynek lakossága most szívöl fakadt áldást kíván az ő hült, nemes hamvaira és Istentől az örök világosság fényességét esdi Égbe röpült lelkének.

Az elhunyt főherceg életéből.

Az elhunyt főherceg életéből még a következőket közöljük:

A külpolitikát illetőleg Károly Lajos főherceg Német- és Oroszországhoz való barátságos viszonyunkat mindig ápolta és ugy a

berlini, mint a pétervári udvarnál mindenha szívesen látott vendég volt. III. Sándor császár az elhunyt főherceget személyes barátság fűzte s annak koronázásakor Moszkvában, ő képviselte uralkodónkat. A jelenlegi moszkvai koronázásra is képviselőül Károly Lajos főherceg volt kiszemelve, s hogy el nem utazott annak idején, betegsége gátolta, melyről még egy hét előtt alig hitte volna valaki, hogy a főherceget sirba dönti.

Károly Lajos az uralkodóháznak egyik legnépszerűbb alakja volt. Barátságos arcát, melyből két nyugodt nézésű szem világított elő, rövidre nyírott fehér szakáll körítette. Cselekedeteit mindig a felebaráti szeretet és isteni félelem irányozta. Szigorúan vallásos érzelmeit gyermekei is örökölték, kiknek nevelésére, mint példás családapára, személyesen ügyelt fel.

Bécsben a főhercegnek a Favoritenstrassen pompás palotája volt, mely méltó székhelyétől szolgált a muzsáknak. Zene és irodalom szakértő művelőre és minden igazi tehetség bőkezű maecenasára talált ebben a fényes palotában. Hogy mennyire szerette gyermekeit, nevével együtt, példa arra Margit Zsófia főhercegnő betegsége, kit akkor éjjel-nappal a legnagyobb gonddal ápoltak, továbbá Ferencz Ferdinánd főherceg megbetegedése, kit Egyiptomban együttesen látogattak meg.

Magyarországon általános örömet keltett, mikor a főherceg néhány év előtt elhatározta, hogy magyar földesurrá lesz és megvette Keglevich István gróftól a kis-tapolcsányi uradalmakat Bars megyében. Azóta minden esztendőben ellátogatott a főhercegi pár Magyarországra, s birtokaikon a magyar főúri világ tagjait nem egyszer látták szívesen kastélyukban vendégül. Rövid idő alatt olyan közszeretnek és népszerűségnek örvendtek, hogy nagyok és kicsinyek, gazdagok és szegények egyaránt várva-várták az időt, mikor látogat el a főhercegi család megint Kis-Tapolcsányba. Mikor legutóbb híre járt, hogy Károly Lajos főherceg beteg és azért nem jöhet el ezredéves ünnepeinkre, általános volt a sajnálkozás, de az óhajlás is, bár Isten mielőbb adná vissza neki egészségét. Az Úr azonban nem akarta, hogy örömeink ennyiben is teljes legyen; meglátogatta az ő népét és megmutatta hatalmát, hogy meg ne feledkezzünk róla, ki büntetni tud akkor is, mikor nemzetünknek legnagyobb ünnepét megenni engedte.

A külföld részvéte.

B u d a p e s t, május 20.

A megdöbbentő hír a külföldön is a legnagyobb részvételt keltette fel és Európának majdnem összes uralkodói már kondoleáltak Ő Felségének királyunknak az uralkodó házat ért nagy gyászra felett. Ezek között elsők voltak a német császár, a pápa, az olasz király, az angol királynő és a cumberlandi herceg. A külföldi lapok is bőven foglalkoznak a gyászessel és kivétel nélkül a legnagyobb rokonszenvvel irnak Károly Lajos főhercegről.

A főherceg a ravatalon.

B é c s, május 20.

Károly Lajos főherceg testét kedden délután bebalzsamozták és egyelőre a házi kápolnában helyezték ravatalra. A koporsó, melyben a főherceget fekszik, fémbe van és piros bársonnyal vonták be, felette nagy kereszt áll. Ferencz Ferdinánd királyi herceg több ízben inádkozott mellette. Holnap délután tíz órakor beszélik és ünnepi menet kíséretében a burgba viszik és itten az udvari templomban helyezik el. Pénteken délelőtt 8 órától 12-ig bebocsájtják a közönséget. Délután lesz a temetése, a midőn a kapuczinusok sirboltjába viszik. Szombaton délelőtt a kapuczinusok templomában requiem lesz az elhunyt lelki üdvéért. A temetést a küzeledő pünkösdi ünnepekre való tekintettel siettetik egy kissé.

Requiem az elhunyt főhercegről.

B u d a p e s t, május 20.

Károly Lajos főherceg lelkiüdvéért június hó hatodikán lesz az egyetem templomában engesztelő szent miseáldozat. A vöröskereszt egyet ma gyűlést tartott, a melyen elhatározta,

hogy az elhunyt főhercegeért szent miseáldozat bemutatásáért Ő Eminenciáját, Schiauch Lőrincz dr. bíboros püspököt kéri fel. Az egyesület megbízottai az egyesület e kérelmét ma tolmácsolták Ő Eminenciájára előtt.

Az udvari gyász.

B é c s, május 20.

Az udvari gyász az elhunyt főhercegről hat hétig fog tartani és május 22-én veszi kezdetét. E naptól kezdve négy hétig mély gyász lesz.

A gyászról Nagyváradon.

Károly Lajos főherceg, trónörökös halála alkalmából Sal Ferencz polgármester felhívja a polgárságot, hogy tekintettel az uralkodó családot ért mély gyászra, házaikról a nemzeti lobogókat vonják be s lehetőleg gyászlobogókat tüzzenek ki. A lakosság nagy része azonban már e felszólítást megelőzte és rögtön a halál hírének elterjedése után kitűzték a főbb épületekre a gyászlobogókat. A tegnapi délutánra hirdetett térzene a Schlauch-téren a nagy gyász miatt elmaradt. Károly Lajos főhercegről holnap pénteken délelőtt 9 órakor a helybeli I. szert. székesegyházban ünnepélyes gyászistenisztelet fog tartatni, melyre a hatóságokat és hivatalokat következőleg hívta meg dr. Nogáll János fsz. püspök, püspöki helynök; A súlyos látogatásaiban is imádatos kifürkészhetetlen isteni gondviselés Ő cs. és kir. Fenséget Károly Lajos főherceget, Ő csász. és apost. kir. Felsége szeretett édes öcsését ki legközelebb állott a trónhoz tegnap az örök hazába szólítván, az ezredéves ünnepen együtt örvendező Felséges uralkodó párnak s fenséges családjának és a magyar nemzetnek, nemkülönben Ő Felsége összes népeinek gyászos alkalmat adott arra, hogy a közös bánatban és a fájdalmas veszteség érzetében is osztozzanak. A mélyszégyenben résztvevő igaz szeretet megnyilatkozásaként a legfelső uralkodóház és a nemzet drága halottjáért a helybeli I. szert. székesegyházban e hó 22-én, pénteken délelőtt kilenc órakor ünnepélyes gyász istenisztelet fog tartatni, melyre a czimet hivatalos tisztelettel meghívom. Nagyvárad 1896, május 20. Dr. Nogáll János fsz. püspök, püspöki helynök.

Millenniumi ünnepélyek.

N a g y v á r a d, május 20.

A honfoglalás ezeréves évfordulójának ünnepléséről folyton érkeznek tudósításaink a megye és a közeli vidék minden helyéről.

Folytatólagosan hozzuk a referádákat az ünnepélyekről, s egyuttal megírjuk a lat. szertartásu papnevelő intézetben rendezendő ünnepély műsorát is:

*

Debreczenben.

Szép ünnepélye volt a debreczeni elemi fiú és leányiskolának. Az ünnepély hálaadó isteni tisztelettel vette kezdetét, a melyen a tanulók ünnepi magyar ruhában jelentek meg. Utána az iskola szépen feldisített udvarán gyülekezett össze a tanulóifjúság és nagyszámu közönség. Az ünnepélyen jelen volt Wollafka Nándor dr. választott püspök és Debreczen polgármestere és a világi elnök. Az ünnepélyt a katonazenekar kezdte meg a »Szózat«-tal, a melyet a jelenlevők állva hallgattak meg. Ezután Tárkányi Péter az elemi iskolák igazgatója mondott lelkes beszédet nagy hatással. Az iskola növendékei hazafias költeményeket szavaltak. Ezt követte a millenniumi fák ültetése, mire Wollafka Nándor dr. hatásos szavakban, megköszönve a jelenlevőknek a részvételt befejezte a sikerült ünnepélyt.

Lelkes éljen követte a választott püspök szavait. Az ünnepély rendezésében különösen fáradoztak U n g e r Gusztáv kir. ítélőtáblai bíró, K. S z a l a y Béla dr. orvos és K u r s i n s z k y László tanító.

A megható ünnepélyről a közönség emelkedett hangulatban oszlott szét.

Belényesen.

A belényesi róm. kath. népiskola növendékei vasárnap tartották millenniumi ünnepélyüket a következő módon. Délelőtt 10 órakor indultak a gyermekek nemzeti színű válszallagokkal feldisítve a nemzeti színű lobogóval a templomba, hol ünnepélyes nagymise »Te Deum« volt. A hálaadó isteni tisztelet után a szépen feldisített iskolában számos iskolaszéki tag nagyszámu előkelő közönség, szülők és tanulósszgyűltek. Az ünnepély 11 órakor kezdődött; a műsor a következő volt: 1. Hymnus, énekeltek a gyermekek. 2. Megnyitó beszédet, mondotta Németh József esperes-plébános. A valóban szép beszédet, a jelenlevő nagyszámu közönség és a tanulók feszült figyelemmel hallgatták. 3. Ezer év. Szavaltta Hegedüs Zoltán III. oszt. tanuló. 4. Honfoglalás s a magyar nemzet ezeréves élete. Felolvasta Pércsy Kálmán tanító. 5. Ezután Magyarország feldisített térképénél Kilner László III. oszt. tanuló elmondta az ez alkalomra írott beszédet. 6. Hazám. Szavaltta: Gyurka Gyula IV. oszt. tanuló. 7. Szent István. Elmondta: Illés Albert III. oszt. t. 8. Mohácsi vész. Elmondta: Odrobinyák Károly IV. oszt. t. 9. Az iskola egy tanulójának beszéde. Elmondta: Kaffka Dezső III. oszt. t. 10. Záró beszéd. Tartotta Németh József esp.-plébános ur. 11. Hazádnak rendületlenül. Énekeltek a növendékek.

Berettyó-Szent-Mártonban.

Berettyó-Szent-Márton községben a róm. kath. iskola növendékei is szép ünnepélyvel ülték meg a millenniumot. Délelőtt 9 órakor Te Deum és szent mise volt a templomban, mely után 22 pontból álló programmal: szavallatokkal, énekekkel, ünnepély volt. B i h a r y Ferencz plébános és L ó r i n c z Károly tanító szép beszédeket tartottak. A szabadban szintén tartottak ünnepélyt, melyen a szülők is jelen voltak. Táncszal, játékokkal egybekötött mulatság zárta be az ünnepélyt.

Ér-Keserűben.

Az ezredéves emlékünnepelet az érkeserői r. kath. iskola növendékei az iskola udvarán felállított sátorban tartották meg. E r d é l y i Lajos plébános lelkes szavakkal fejtette ki az ünnep nagy jelentőségét, magasztosságát. R i t t e r József tanító a honfoglalás és a magyar nemzet ezeréves életét méltatta csinos értekezésben. A növendékek 18 hazafias verset szavalltak. Befejezésül a plébános lelkes szavakban felhívta a gyermekeket, hogy az ünnepélyről soha ne feledkezzenek meg s hűvek legyenek mindég a hazához és az egyházhhoz, örömmel gondoljanak arra, hogy ők is e drága nemzet tagjai lesznek. Ezután a Szózatot énekeltek el. Az ünnepélyen a szülők közül is sokan voltak jelen.

Szalacson.

Szalacson f. hó 17-én ünnepelte meg a róm. kath. iskola a millenniumot. Az iskolai ünnepet, a melyet S z o k y L. tanító rendezett hálaadó istenisztelet előzte meg. Az iskolai ünnepélyt, a melyen a gyermekek hazafias dalokat és verseket adtak elő, H ó z a János plébános zárta be megható imával. Délután népiünnep volt, a melyen részt vettek a református iskola növendékei is lelkesüléssel és tanítóikkal. A növendékeket megvendégelték, amit Réti Sándorné adakozása még inkább lehetővé tett. Este Hóza János plébános bankettet adott, a melyen számosan vettek részt.

A papnevelő-intézetben.

A nagyváradai lat. szertartásu papnevelő-intézet Bor. szent Károlyról nevezett magyar egyházirodalmi iskolája folyó hó május 25-én délután 5 órakor tartja millenniumi ünnepélyét a papnevelő-intézetben.

Az ünnepélyre, mely a programról ítélve nagyon szép és érdekes lesz, meghívókat küldenek az érdeklődő közönségnek.

Az ünnepély műsora a következő:

1. »Isten áldd meg a magyart«, előadja az énekkar.
2. Ünnepi szónoki beszéd, tartja Kardos Aladár lat. szert. IV. é. pn.
3. Induló Kückenről, előadja az énekkar.
4. »Nagyasszonyuk keserve«, irta Cser-

nyiczky István, szavalja Ruzska A. Zoltán lat. szert. II. é. pn.

5. »Ave Maria«, Illovszky Raf., énekelttős. Éneklik Rácz Pál lat. szert. III. é. pn. és Kovács Márton lat. szert. II. é. pn.; harmoniumon kíséri Biró Dezső lat. szert. III. é. pn.

6. »A magyar kath. papság ezeréves működése«, tört. értekezés; írta s felolvassa Kozics Gusztáv lat. szert. II. é. pn.

7. »Hontalan«, melodráma. Szövegét írta Vörösmarty, zenéjét Liszt; előadja Kardos Aladár, zongorán kíséri Kersch Ferenc ur.

8. »Magyarok istene«, Petőfitől, szavalja Mihályák János, lat. szert. III. é. pn.

9. Szózat, Egressy B.-től, előadja az énekkar.

TÁJÉKOZTATO.

Május	21. Rendkívüli megyegyűlés d. e. 9-kor.
	27. A jogakadémiai ifjuság majálisa a Szent László fűrdőben.
	27. Végfárgyalás a Pável tüntetés ügyében.
	31. Az ezredéves évforduló ünneplése a nagyváradai jogakadémián.
Junius	8. Koronázási évforduló.
	8. A koronázási évforduló és törvényhatósági bandériumok felvonulása.

UJDONSÁGOK.

* **Magántanulók vizsgálatai.** A nagyváradai kath. főgymnásiumban az I—VII. osztályos magántanulóknak írásbeli vizsgálatai június hó 12-én, a szóbeli vizsgálatok pedig 13-án lesznek.

* **Házasság.** Láng József nyomdatulajdonos, a »Nagyvárad« kiadótulajdonosa tegnap délelőtt tartotta polgári egybekelését a nagyváradai anyakönyvvezető hivatalban, R e s c h Ferenc tekintélyes bukaresti lakos, magyar állampolgár leányával R e s c h I r m a Stefánia kisasszonynyal. Az anyakönyvvezetői hivatal egészen megtelt előkelő közönséggel. Tanukul S a l Ferenc kir. tanácsos, polgármester és H e g e d ű s Géza városi főpénztárnok szerepeltek. K o m l ó s y József anyakönyvvezető üdvözölte az új párt s aztán bevezette házasságra lépési iránti kijelentésüket. Délben pompás lakomára gyűlt össze a vendégsereg a Sas termébe, s a délutáni vonattal elutazott az új pár Bukarestbe, a hel vasárnap délelőtt 6 órakor a róm. kath. fő székesegyházban lesz az esküvő.

* **Érettségi vizsgálatok.** A nagyváradai tankerületi főigazgató felügyelete alá tartozó középiskolákban a jövő hónap elején kezdődnek a szóbeli érettségi vizsgálatok. Az érettségi vizsgálatokra a nagyváradai tankerületbe az idén csak egy gimnáziumba küld a kormány biztost, a belényesi görög katolikus főgymnáziumba. A kormánybiztos Belényesen Moldován Gergely kolozsvári egyetemi magántanár lesz.

* **A rendőrök diszegenruhában.** Nagy készülődés volt tegnap a rendőrségnél. Oly fényesre keféltek ki a sarkanytus csizmákat, hogy akár tükörnek is lehetett volna használni, azután a bajuszpedrőre került a sor. Szépen kifenték bajuszukat és egyenesre kipödörték. A szép kék mente úgy állott karsu derekukon, mintha rájuk öntötték volna. E nagy készülődés pedig azért volt, mert a főkapitány négyet válogat ki közülök, a kik Nagyvárad küldöttségét elkísérik Budapestre. Természetesen egyik nyalkább volt mint a másik és a főkapitánynak nehezére fog esni a választás.

* **Fűrdő a katonáknak.** A meleg idő kezdetére a katonai parancsnokság felkérte a várost, hogy a katonaság részére a szabad Körörsben fűrdőhelyet jelöljön ki. A várbeli csapatok és a huszárság részére Ujvároson két fűrdőhelyet, a tüzérek részére Olasziban alkalmas helyet kérnek. A városi tanács a fűrdőhelyek kijelölésével B u s c h Dávid főmérnököt és ifj. R i m l e r Károly főkapitányt bizta meg.

* **Rajzkiállítás.** A kath. főgymnásiumban május hó 24-étől 31-ig a főgymnásium épületének első emeletén lévő rajzteremben a tanulók rajzait állítják ki, a melyeknek megtekintésére a szülőket, gyámokat és tanügybarátokat meghívja az igazgatóság.

* **A millemium és a vasárnapi munkaszünet.** Nagy öröm érte a millemium évében a kereskedősegeket. Széles körben ugyanis mozgalom indult meg még márczius hónapban, hogy a vasárnapi munkaszünet az ünnepekre való tekintettel az ipari és kereskedelmi alkalmazzottak érdekében változatlanul fenntartassék. Ebben az ügyben feliratot intézett a budapesti kereskedő ifjak társulata a kereskedelmi miniszterhez, aki a főváros tanácsa útján a következőképen válaszolt: »A budapesti kereskedő ifjak társulatának közvetlenül hozzám benyújtott s a székes fővárosi kereskedők jelentékeny része által is támogatott azon kérést, melyben az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. törvény-cikknek az ezredéves országos kiállítás tartama alatt is érvényben való fentartása iránt folyamodik, esatelmányával együtt ide mellékeltem oly felhívással küldöm le a tanácsnak, miszerint folyamodó társulatot értesítse, hogy a szóban levő törvény, illetve az annak alapján 1892. évi márczius hónap 5-én 14.837. szám alatt kiadott rendeletet egyáltalán, de az ezredéves országos kiállítás tartamára sem szándékozom megváltoztatni. D á n i e l, s. k.

* **Hogy ünneplik az orosz czárt.** Ezrével viszik a vonatokat az idegeneket Moszkvába, akik mind jelen akarnak lenni annál a fényes ünnepnél, melyet a minden oroszok czárjának megkoronázása fog megteremteni. Fényes ünnep. Lehet, hogy az oroszoknak az, ott talán már megszokták az ünnepelesnek azt a módját, amelyet a kibocsátott proklamációk irnak elő. Ime:

1. Egy héttel a koronázás előtt minden nyilvános és magánháznak összes ki- és bejárásai csukva és állandó őrizet alatt maradnak: a háznak lakóin kívül oda semmiféle idegen ember — szigorú büntetés terhe mellett — be nem juthat.

2. Azok az emberek, kiknek lakása abban az utcában van, ahol a diszfelvonulás lesz, élén a czárral, összes hozzátartozóival együtt a legközelebbi rendőrhivatalnál jelentkezni tartoznak, hogy tudni lehessen róluk, politikailag tényleg megbízhatók-e. Akik gyanusak, azokat az ünnepelemek idejére kitasítják a városból.

3. Az összes padlásokat és pinczéket egy egész hétig elzárják és hatósági pecsét alá helyezik. Itt senki, semmiféle feltétel alatt nem tartózkodhatik.

4. A diákok, vagyis az egyetemi hallgatók, kik véletlenül azokra az utcákra nyíló ablakokkal birnak, ahol a czár elfog haladni, felkéretnek, hogy a koronázás idejére más lakásba költözzenek; ez idő alatt egyáltalán az utcákon sem szabad mutatkozniok.

5. Mialatt a czár a Petrovsky-parkból a Kremlbe megy, ezt az utat a katonaság és rendőrség fogja elzárni és ott semmiféle ember nem mutatkozhatik.

Fényeseknek ígérkeznek a moszkvai koronázó ünnepek, csak a város falaira ragasztott eme proklamációk borítanak árnyékol az ünnep fényére.

* **A polgáriiskola új otthona.** Az új diszes palotába szeptember hó elején, az új tanév megnyitása alkalmával költözik be a községi polgári fiu iskola. Addig teljesen berendezik a tantermeket s modern paedagogia követelménye szerint rendezik be. S a l Ferenc polgármester a polgári iskola pedelusává K a t o n a Mihályt nevezte ki, aki eddig a Szigligeti Társaságnál és a Népmvelési Egyletnél volt alkalmazva és pontos szolgálatával kiérdemelte felettes közegeinek elismerését.

* **Egy kath. kör a szocializmus ellen.** A szocializmus a Bácskában is felütötte a fejét. Zentáról írják, hogy a szocialisták az utóbbi napokban feltűnő módon elárasztották lázító iratokkal a város alsóbb néposztályát. És hogy a csábító ígéretekkel felékesített forradalmi eszmék nem mindenütt kösziklákra esnek, mutatja amaz elszomorító körülmény, hogy a legutóbbi napokban a dologban válogatott munkások sűrű csoportokban tárgyalták az ügyet, sőt már szocialista-gyűlést is kérelmeztek a polgármester előtt. A mozgalom ellensúlyozására a zentai katolikus-kör áldozó esütörtökön a városház gyűlési termében népes gyűlést tartott, a melyen

Lippay Imre titkár 800 ember előtt hatalmas beszédben fejtegette a munkáskérdés és szocializmus mibenlétét, világosan kimutatta a kettő közötti óriási különbséget és félreérthetetlenül megmagyarázta, hogy Zentán és a vele környékes Tisza mentén tulajdonképen nincs is szocializmus, hanem csak munkáskérdés. Ezt pedig egyedül keresztény alapon, az egyház és állam közreműködésével lehet megoldani. Kérte tehát hallgatóságát, legyen rajta, hogy ez minél előbb megtörténhessék. A hatalmas beszéd nagy hatást idézett elő az egész városban. Még később este is csoportokba verődve vitatták annak tartalmát. — Ha a bácskai munkáskérdés helyes megoldást nyerend, nagy része lesz ebben a zentai katolikus körnek.

* **Elveszett mérég.** A kapitányi hivatal közzé teszi, hogy dr. Rózsa Mór orvos Bihar-megye közkörházától a vasutig egy börtáskát elvesztett, a melyben az orvosi műszereken kívül egy üveg corisiv mérég is volt. A megtaláló szolgáltatassa át a táskát a kapitányi hivatalnál.

* **Felügyelő bizottság** A felsőkereskedelmi iskola felügyelő bizottsága megalakult és pedig a következőképen: Bihar-megyét képviseli Széchenyi Jenő apátkanonok, Hegyessy Márton ügyvéd; Nváradvárost dr. Molnár Imre és dr. Horványi Gyula jogtanárok, a kereskedők csarnokát Erber Imre, Kunz Gusztáv; a kereskedelmi iparkamarát Laszky Ármin és Janky József elnök; a tanintézetet Propper N. János a kereskedelmi f. iskola alapító tulajdonosa s igazgatója. Az alakuló ülés ma délutáni 4 órakor lesz a kereskedelmi tanintézet emeleti termében. Ez alkalommal választják az elnököt és megállapítják az ideiglenes napirendet.

* **A magyarcsékei templom.** Említettük, hogy Magyar-Cséke községében a r. kath. templom oly rozzant állapotban van, miszerint közbiztonsági szempontból a templomot a hatóság bezáratta. Mint levelezőnk írja, az ottani gör. keleti templomot szintén nagyon megviselte az idő, s mivel kijavításáról nem gondoskodtak, a veszélyvel fenyegető épületet is be kellett zárni. Most a községben egyetlen templom nincs s a lakosságnak vagy alkalmas helyiségekről kell gondoskodni, vagy kedvező idő esetén a szabadban tartják meg az istentiszteleteket.

* **Jegyzőválasztás.** Ottomány községben a jegyzői állás megüresedett. A pályázati kérvények május hó 28-ig adandók be az érmihályfalvai főszolgabíróhoz. A választás május hó 30-án lesz Ottományban.

* **A sertésvész Nagyváradon.** Alexander Lajos városi állatorvos betérjlesztette jelentését a városhoz, a Nagyváradon előfordult sertésvészről. A Schenker-tanyán ápril 15-én lépett fel a járvány, ez időtől május 16-ig megbetegedett 83 sertés, elhullott 78. leöletett 3 beteg és 1 gyanus sertés. Az óvintézkedések helyes keresztülvitelét bizonyítja az a körülmény, hogy az elkülönített állatok közül egy sem kapta meg a vést. A külváros 150, sz. házánál május 13-tól 16-ig megbetegedett 8 sertés, ezek közül elhullott 3, leöletett 5. Várad-Velenczén a 175. sz. háznál május 13-tól 16-ig megbetegedett 6 sertés, elhullott ezek közül 1, leöletett 5 sertés.

* **Határrendezés.** Az ősi-i pusztánál a Körös balpartja megyei terület, míg az átel-lenben levő jobbparti földek Nagyvárad város határához tartoznak. A vízjogi törvény szerint, tudvalevőleg az víz közepéig az illető parttulajdonosé a meder s ezzel együtt a halászati jog is. Az a gyanu merült fel, hogy a város területén üzött halászatért a főszolgabíró büntetett. A vitás ügyben a város helyszíni szemlét tart, a melyen megállapítják a városhoz tartozó rész határát. A szemle június hó 26-ára van kitűzve. A város részéről kiküldettek ez alkalomra Papp János gazdasági tanácsos elnökléte alatt ifj. Rimler Károly főkapitány, Dús László v. főügyész, Busch Dávid v. főmérnök. Ezenkívül mint érdekeltet meghívtak Bihar-vármegye, a l. szert. káptalan és Szent-Andrásközsége.

* **Járda-költségek.** Milibák József és társai nagy-teleki-utcai lakosok, mint irtuk, felebezést adtak be, a melyben különösen azt találták sérelmesnek, hogy a szabályrendelet-

ben a háztulajdonosokra rótt egyharmad hozzájárulást júniusig kifizetni rendelte a gazdasági tanácsos, holott a járda építési költségeit a város 10 év alatt törleszti. Ők is kérték a 10 éves részletfizetés megengedését. Egy újabb beadványban azt kérik, hogy az egyharmad hozzájárulást ez év december végén fizethessék le. A városi tanács tegnap tárgyalta a felebbezést s a pótbeadványt. A fizetési halasztást ez évi december végéig készséggel megadta a tanács. A ki 10 év alatt akarja a hozzájárulást lefizetni, ezt is megengedi a tanács, de ez esetben az összeg után kamatot kell fizetni, mert a város is fizet kamatot a tíz évi törlesztésért.

* **Dankó Pista jubilál.** A szegedi nótafa ahogy Dankó Pistát a hazájában hívni szeretik, a jövő hónapban 15 éves jubileumot ül. Dankó Pista ebben a fáradságos, nehéz 15 esztendőben nem kevesebb, mint 320 magyar nótát csinált. És ezek a nóták mind dallamosak, költőiek és szebbek mindazoknál, a miket mostanában mások irnak. A 320 magyar nóta jubileuma lesz ez a szegedi ünnep, melyet tisztelői jövő hónap 14-én rendeznek az ő kedves czigány írójuknak. A bizottság már meg is állapította a Dankó-ünnep programját. Este hangverseny lesz a Tisza-fogadó dísztermében, melyen a szegedi katonazenekar és a dalárda is részt vesz. A Kémény-féle nőnevelőintézet növendékei élőképeket mutatnak be, végül a szegedi előkelő társaság néhány ura és hölgytagja előadnak egy zenedrámát a Czigány címmel. Budapestről Pósa Lajos és Gárdonyi Géza ígérték meg részvételüket a jubileumon.

* **Tizenhét évig ártatlanul a börtönben.** Tizenhét évvel ezelőtt két horvát parasztot egy horvát bíróság életfogytiglani börtönre ítelt rablógyilkosság miatt. Az egyik rab hét esztendő múlva meghalt a börtönben. A másik, a ki szünet nélkül ártatlanságát hangoztatta, már tizenhét évét töltött a börtönben. Végre most, mint Zagrábból jelentik, a stenjereri rablóbanda elfogatása alkalmával kiderült az ártatlansága. A rablógyilkosságot ugyanis az elfogott rablóbanda tagjai követték el.

* **Talált karperecz.** A Schlauch-téren találtak egy arany karpereczet. Tulajdonosa átveheti a Nagytemető-utca 652-ik számú háznál.

* **Egy türethető repülőgép.** Annyian foglalkoznak már a repülőgép problémájának a megfejtésével, annyi áldozatot követelt már ez a megfejthetetlennek látszó kérdés, hogy már egészen természetesnek fogjuk találni, ha a kifogástalan repülőgép egyszer csak elfoglalja helyét a modern közlekedő eszközök sorában. Némi kételkedéssel ugyan, de azért egészen nyugodtan fogadhatjuk tehát azt a hírt, amely New-Yorkból érkezik. Eszerint Washingtonban egy Langley nevű professzor föltalált egy ügyes szerkezetű repülő-gépet, amelyet Aerodromenak nevezett el (valószínűleg szabadon Jókai után). A gépet, amely vasból van, gőz hajtja a magasba. Két próbát is tettek már a géppel. Igaz, hogy utasok nélkül, de azért fényes sikerrel. A gép száz lábnyi magasságba emelkedett s óránként husz mérföldet haladt. Amikor a gőzerő elfogyott, a gép graciózusan a földre szállott.

* **A spanyol király ruhái.** A spanyol udvarnál e hó 7-én egyike azoknak a festői, különös szertartásoknak ment végbe, a melyekben a spanyol udvar utolérhetetlenül bővelkedik. E napon adták át ugyanis Ribadeo gróf kezébe azt az öltözetet, melyet a kis XIII. Alfonz király Vizkereszt napján viselt az ünnepélyes istentisztelet alatt. Délelőtti fél tizenkettőkor pompás hat normandiai ló által vontatott diszkoci gördült ki a királyi palota udvarából. A kocsiiban egy kamarás ült, a kit udvari inas kísért. Az inas, remek ezüsttálczán tartotta az öltözetet. A kocsi mellett és utána alabárdos osztály nyargalt. A menet a Castellana avenueba vonult, a hol Hijár herceg palotája áll. A herceg egyuttal Ribadeo gróf. A herceg a sajtóságos ajándékért mélyen átérezet köszönetét fejezte ki.

Ez a szertartás ugyane napon, évről-évre ismétlődik, már ötödfélszáz év óta. 1431-ben, midőn II. Don Juan, Kasztília királya Toledó-

ban volt, a birodalom nagyjai, Don Enrique infans unszolására fellázadtak ellene és elhatározták, hogy megölik. A gyilkosságnak a lakoma alkalmával kellett volna megtörténnie, melyben — Vizkereszt napján — a királynak is részt kellett volna vennie. Midőn a lakoma megkezdődött, hirtelen belépett Don Rodrigo Willandrandó, Ribadeo gróf odasietett II. Juanhoz, néhány szót sugott a fülébe, mire a király gyorsan felállt és a gróffal együtt eltűnt egy mellékszobában. A nagyok sejtették, hogy az összeesküvés kiderült és mielőtt még a király elmenekülhetett volna, kivont karddal rontottak be a mellékszobába. Ott egy embert találtak, a ki a királyi méltóság jelvényeivel volt feldíszítve, leszúrták tehát és gyorsan visszavonultak. Ámde nem a királyt ölték meg, hanem Ribadeo gróffot, a ki ruhát cserélt a királylyal. II. Juan, ki ilykép megmenekült, hálából arra jogosította fel a gróf utódait, hogy Vizkereszt napján, az udvari lakománál, a király jobbán ehessék és hogy azt a ruhát, a melyet a király e napon viselt átvehesse. A királyi öltözetek így 465 év alatt bámulatos módon megszorodtak a Ribadeo házában, és ez idő szerint a világ egyik legkülönösebb kosztümgűjteményét képezik.

Adj a tótnak szállást.

— Egy biharmegyei szatócs viselt dolgai. —

Nagyvárad, május 20.

Még élénk emlékezetben állhat az olvasóknak. **Csepreghy Lajosnak**, a *Rendőri lapok* felelős szerkesztőjének katonai afférja, mely hosszú, szándékos huzavona után, az ő teljes rehabilitásával ért véget. Csepreghyt ugyanis, a kit mint családfentartó béke idején állandóan szabadságoltak, katonai nyilvántartási hiba következtében Löcsén behívták, de a behívó jegyet, a politikai hatóságok mulasztása következtében nem kapta meg s így a behívásnak nem tehetett eleget. Később a törvényellenes behívásról értesülvén, maga ment el a hadkiegészítő parancsnoksághoz, hogy a tévedésről a katonai hatóságot felvilágosítsa, de ott hiába volt érvelése, ott tartották.

A megindított hadbírói vizsgálat kiderítette teljes ártatlanságát, s Csepreghy ellen nemcsak hogy az eljárást, mint teljesen ártatlan ellen beszüntették, de a sajnálat kifejezésen kívül, még anyagi kártérítést is kapott s a vétkes hatóságok ellen fegyelmi feljelentést is tettek. És ebben az odiosus ügyben döntő szerepe volt a honvédelmi miniszternek is, a kitől a politikai hatóság a törvényellenes behívás miatt elvi határozatot is provokált, s a honvédelmi miniszter, a katonai hatóság eljárását helytelenítvén, a behívást törvénytelennek mondotta ki a Csepreghy azonnali szabadságoltatása iránt megkereste Lobkovitz herczeg hadtestparancsnokot.

Csaknem két hónapja már, hogy az ügy teljes befejezést nyert, mikor most ez ügyből kifolyólag, mint a villám, lecsapott hirtelen az utójátékot képező botrány.

Csepreghy ugyanis a katonai szabályok értelmében egyenruhában nem szerkeszthetvén a *Rendőri lapok*at, helyettesül Mihályfalvi Ignácot, a lap akkori tulajdonosát kérte fel. Mihályfalvi, az alkalmat felhasználván, Csepreghyről a legkülönösebb híreket kolportálta s nemcsak, hogy családjának megtagadta a jogosan kijáró fizetést, de teljesen kizárta s hogy már hitelezői, a kik bünyenyítő feljelentéssel éltek ellene hozzá ne férhessenek a lap tulajdonjogát látszólag eladta Mezei Sándornak. Ezzel kezdődött meg a bünyenyítő feljelentések egész sorozata s ez alkalommal tudódott ki az is, hogy Mihályfalvi a most elkövetett cselekményeken felül még egy rakás becsületbe vágó dolgot követett el, melyekért egy évi súlyos börtönre volt elítélve.

Mihályfalvi szatócs volt s a honvédséghez kerülvén, ott hadnagy lett, de csakhamar leköszönt rangjáról, mielőtt ügyei miatt a becsületbíróóság fosztotta volna meg. Majd a csendőrséghez lépett, ott felvitte őrmesterségig s mint ilyen öt év előtt feltörte a gazdálkodási pénztárt, kilopott belőle vagy 200 frtot s más pénzekkel együtt elkártyázta melyek miatt egy évi súlyos börtönre ítéltetett jogérvényesen.

Az akkor kiadott napi parancs, melyet Sréter György csendőrezredes irt alá, így szólt:

4. szám.

B. L. 1890.

Mihályfalvi Jenő Biharmegye, érmihályfalvai születésű 32 éves, izraelita vallású nős, két gyermek atyja, foglalkozásra nevelő, a m. kir. III. számú csendőrkörületi parancsnokság 3. szárnyának állományába tartozó, a hadi cikkekre s a csendőrségi szolgálatra esküvel kötelezett csendőr őrmester „a sikkasztás büntellettéért” „a lopás büntellettéért” „a fegyelem és rend ellen, könnyelmű adósságszindlás és az altisztek részére rendszeresített időntul engedély nélkül való kimaradás által elkövetett vétségért” őrmesterből az ismét előléptetés képtelenségének kimondásával a legkisebb rang és zsoldosztályra való lefokozás a m. kir. csendőrségből való elbocsátás s el-töltött vizsgálati fogságából három hónap a büntetésbe való beletudásán felül még kilencz havi, hetenként két-két napi böjt, a böjt napján kemény fekhely s büntetése 1-ső, 3-ik, 5-ik, 7-ik és 9-ik havában huszonöt-huszonöt napi magánfogságba zárással szigorított súlyos börtönre ítéltetett.

Mint hogy Mihályfalvi Budapest egyik legelőkelőbb testületének az otthon irók és hirlapírók körének is tagja, (a hová bizonyára nem jut be, ha multját ismerik.) Csepreghy, Mihályfalvi kizáratása czéljából, a következő levelet intézte Rákosi Jenőhöz, az otthon elnökéhez.

Az OTTHON

tek. elnökségének

Budapest.

Tudomásomra jutván az, hogy Mihályfalvi S. (Jung Ignác) az Otthon irók és hirlapírók körének tagja, a hová bizonyára mint ismert becsületes ember jutott be, van szerencsém az én volt érdemdús főnököm ismeretlen előéletéről, melyről sajnos, csak most értesültem, a következőket előadni.

Mihályfalvy (Jung) „y” nélkül, honvédhadnagy volt, de különböző ügyei miatt sietett önként rangjáról leköszönni, mielőtt nagyobb baj érte volna. Azután beállott csendőrnek és felvitte őrmesterségig. Mint ilyen állomásozott B.-Belényesen, a hol ezelőtt négy öt évvel, *Kiss László* jelenleg Nagyváradon állomásozó csendőrfőhadnagy, lopás, sikkasztás stb. miatt letartóztatott s mely cselekményeért a beszámított 3 havi vizsgálati fogságon felül még kilencz havi súlyos börtönre büntetett. Különben ellene most is több bünyevizsgálat van folyamatba. A körből való kizáratása czéljából van szerencsém a választmánynak tudomására hozni ez adatokat, mellékelvén egyuttal Stesser György ezredes urnak Mihályfalvira vonatkozó napiparancsát.

Tisztelettel

Csepreghy Lajos.

A levél, melyet az Otthonban már közhírré tettek, meglehetősen deprimálólag hatott a tagokra, s különösen Rákosi Jenő fejezte ki sajnálatát, hogy ilyen tagot bir a klub. A körből való kizáratása ügyében rendkívüli választmányi gyűlést hívnak egybe.

Mihályfalvinak ez eljárása következtében mostan Csepreghy kenyér nélkül áll, a mi fellette kellemetlen, mert egy nagy család egyedüli fentartója, s mivel a Rendőri Lapok szerkesztői állását eddig, bár ugy a rendőrségnél mint a belügyminiszteriumban és honvédelmi miniszteriumban óhajtják, vissza nem nyerte, Csepreghy a budapesti napi lapokban a következő nyílt levelet intézi a magyarországi rendőrhathatóságokhoz, csendőrpáncsnokságokhoz, és a magyarországi rendőrhathatóságok permanens elnökségéhez.

Nyílt levél.

a hazai rendőrhathatóságokhoz és csendőrpáncsnokságokhoz.

Ezelőtt három évvel Mihályfalvi J.-vel megindítottam a Rendőri Lapok című szaklapot, mely szerkesztésem alatt, fáradságom következtében nyert hivatalos jelleget és állami támogatást. Egy sajnálatos katonai kérdésnek esvén áldozatul, rövid időre elvonultam a szerkesztéstől s helyettesül Mihályfalvi J.-t kértem fel. Ez az ur felhasználta az alkalmat, engem teljesen kijátszott, rólam hazug híreket terjesztett s beleült azokba a jogokba, melyek engem

illetnek, mi által aljas módon megfosztott kenyereimtől s a lehetőségtől, hogy családomat fentarthassam.

S midőn egy részt azt kérdelem, tisztességes eljárás volt-e ez, kérdem egyúttal azt is, lehet-e a Rendőri Lapok szerkesztője az a Mihályfalvi (Jung Ignác) »y« nélkül, a ki piszkos üzelmei miatt kénytelen volt lemondani honvédhadnagyi rangjáról is, a kit ezelőtt 4—5 évvel B.-Belényesen, hol mint esendőrmester állomásozott, Kiss László, jelenleg Nagyváradon állomásozó esendőrfőhadnagy, betöréses lopás, sikkasztás stb. miatt letartóztatott s erős fedezet alatt Budapestre szállított, s mely cselekményeül beszámított három havi vizsgálati fogsgágon felül még kilencz havi súlyos börtönrre ítéltetett s a ki ellen most is több rendbeli büntetést vizsgálat van folyamatban. Sajnos, hogy ezekről nem a lap megindulásakor, hanem csak most, kissé elkésve értesültem.

De kérdelem, ha elkésve is, szerkesztheti-e ily változatos multu s kétes jellemű ember annak a testületnek a lapját, a mely testületnek ép az a kötelessége, hogy az ily emberek működését ellenőrizze s ha kell, ártalmatlanná tegye.

Budapest, 1896. május 19.

Csepreghy Lajos,
hírlapíró.

E leleplezések meglehetősen kellemetlenül érintették a rendőrséget is, mely Mihályfalvy multját nem ismerte s szabad bejárást biztosított részére, sőt igazolvánnyal is ellátta. Persze mindennek most vége, s a szatócsból lett lapszerkesztő visszamehet régi mesterségéhez.

Lapunk egyes számai a következő ázletekben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnewirth-féle bazárban Fő-utca.
Kádár és Kiss cégnél Kishid-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-piac,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca;
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.
M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. május 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ³⁰ regg., 2 ³⁷ éjjel, személyvonat 11 ³⁰ d. e., 2 ³² d. u., 11 ⁰⁴ és 4 éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ³⁰ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ²⁰ reggel, 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyesvonat 1 ²² d. u., személyv. 3 ⁵⁸ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ regg. személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ¹⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ³⁰ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁸ d. u.	Vaskó-Belényes felé vegyesvonat 11 ⁰⁰ d. e., 9 ⁰⁰ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ³⁰ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., 9 ¹⁴ este,
Ósi-Kót-Gyoma felé személyvonat 7 r., vegyesvonat 1 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ósi felé vegyesvonat 10 ³⁵ d. e., személyvonat 8 este
Püspök- és Felix-fürdő 8 ³⁰ reggel, 4 ⁴⁵ d. u., 7 ³⁰ este, 6 ⁴⁰ reggel 2 ⁰³ d. u. 9 ¹⁹ este.	Püspök- és Felix-fürdő 10 ¹⁰ d. e., 6 ²⁰ este, 8 ⁴⁵ este, 8 ¹⁵ reggel 3 ³¹ d. u., 10 ⁵⁴ este.

* A csillaggal jelöltek csak vasár- és ünnepnapokon közlekednek.

EGYLET.

A Szent-István-társulat osztálygyűlése.

A Szent-István-társulat tudományos- és irodalmi osztálya — mint tudósítónk sürgönyzi — délután 5 órakor gyűlést tartott. Először elintézték a folyó ügyeket. Ezután Karácsonyi János dr. nagyváradai theologiai tanár, akadé-

miai tag felolvasta »A honfoglalás és Erdély« című értekezését, a melyben a következőket adja elő:

A szerző azt bizonyítja be egykoru írók vallomásaiból, hogy a 10. században a besenyők és magyarok között négy nagy járásnyi lakatlan föld terült el. E lakatlan föld a mai Erdély volt. Hogy a magyarok a besenyők behorolásai ellen biztosítsák, Erdély és Magyarország között torlaszokat vagy régiesen gyepüket készítettek. Kimutatta e gyepüknek nyomait Erdőszáda körül a meszesi kapunál (Zilahtól északra), a királyhágónál, itt Bihar megyében a Sebes- és Fekete-Körösök közt a mai Solymos-Petrász környékén. Továbbá lenn Krassó-Szörénymegyében Karánsebestől északnyugatra. Bebizonyítja, hogy a mit Erdélynek a vezérek korabeli elfoglalásáról beszélnek, az mind csak mese. S maga az erdélyi püspökség eredetileg nem Erdély, hanem Szilágy, Szatmár és Ugocsa megyék számára volt alapítva s csak Szent László korában helyezték át Gyulafehérvárra. Ezután igazolja azt, hogy a magyarok négy részben fokról-fokra foglalták el a mai Erdély területét. Szent István alatt vették birtokukba a mai Szolnok-Doboka és Kolozsmegye területét egész a Szamos és Maros vízválasztó hegyiségig. A birtokba vett rész biztosítására e vízválasztó hegyeségen megint gyepüket készítettek. Szent László korában foglalták el a magyarok a Maros, Küküllő és Strig folyó völgyeit. Második Gyéce (Géza) király korában foglalták el a mai Szibenyvármegyét s még ekkor is Fogarastól keletre s Brassó és Szepesi-Szent-Györgytől északra a hegyek mentén mindenütt torlaszokat, gyepüket raktak, hogy a kunok becsapásai ellen magukat védelmezzék. Végre 1210-ben a mai Brassó és Háromszékmegye területét is hazájukhoz csatolták.

A gyűlésen a társulat tagjain kívül, nagy számu közönség is volt jelen, mely a tudós felolvasónak alapos és számos bizonyítékokkal igazolt értekezését a legnagyobb tetszéssel fogadta és a felolvasót lelkesen megéljenzte.

SZINHÁZ.

Rip van Winkle.

A leggyengébb operette előadás ebben a szezonban.

Mindenki vetekedett egymással abban, hogy ki rontson többet a szerepén, s a legtöbbnek csakugyan siker követte az igyekezetét. Talán kevés volt a próba, talán nem lehetett jól kiosztani a szerepeket, nem tudjuk, mi volt az oka, csak konstatáljuk azt a ránk nézve szomorú tényt, hogy egy igen gyenge előadást néztünk végig.

S. Áldor Juliska úgy látszik, először játszotta Lisbeth hármass szerepét. A leghálásabbnak kellett volna tartania ezt a szerepet, de úgy látszik, keveset gondolt rá. A tőle már megszokott rutinnal énekelt, de ő nála az nem érdem, ha csak nem hamis az éneke, ő tőle talán már valamivel többet is várhatnánk. A második felvonás második színében pedig orfeum-chanteuse volt és nem művésznő. A kosztüm utóvégre lehet merész, nagyon merész, de esztetika ellenes, izléstelen csak az orfeumbretlikén lehet, szivarfüstben és mulató kompániák előtt. Természetesen nagy hatást ért el a — kosztümjével, hanem szép asszonynál a hatásnak ez a legolcsóbb eszköze. Az meg éppen izléstelen dolog volt, hogy ebben a kosztümben kísértált a függöny elé.

Dayka Balázs (Rip-Rip) ma jobban játszott és rosszabbul énekelt, mint valaha. A próza-részleteket meglepő realizmussal adta elő, de az éneke mindenkor nagyon bizonytalan volt. Pedig Ripnél hálásabb bariton-szerep nines. Nem kell küzdenie a gyakran hamis kórusokkal, ugyszólván csupa dalokból van összeállítva, az egész szerep. Ambíciózus énekes ebben a szerepben csoda-hatást érhet el,

— Dayka azonban — különösen az első két felvonásban egészen hidegen hagyta a közönséget. Pedig igen szép, terjedelmes hangja s szíve is van. Talán a jövőben többet fog produkálni.

Vendrei a polgármestert az ő egészen saját külön felfogásával játszotta meg. Kár, hogy olyan igen kedves és jólelkű öreg urnak mutatta be, hogy szinte fájt az ember szíve mikor az a kőszívű Lisbeth nem hallgatott a szavára. Igen sok meleg kedély nyilatkozott meg alakításában.

Rózsahegyi Kálmán Vanderbilt orvos kicsiny, semmitmondó szerepéből is tudott jóízű figurát csinálni, illesse őt dicséret érte!

Leóve-y Leó Nick korcsmáros szerepében ügyeskedett, — kár, hogy olyan szerencsétlen maszkja volt.

Lányi Edit Catharina szerepét majdnem átaludta, — olyan szórakozottan és kedélytelenül játszotta meg. Kicsinyded énekszámát azonban igen precizen énekelte el.

Réthy Lina (Charlotte) kicsiny szerepében is feltűnt, kár, hogy a társulat e tehetséges tagját éppen nem foglalkoztatják.

Mezey Mihály Adrienet a harmadik felvonásban gyönyörűen énekelte. A sok drámai előadás között őt is fárasztani kellene már egy nagyobb tenor-szereppel, — a közönség nagyon jó néven venné.

Az első felvonásban Adrienet és Alicet a két Pusztay gyerek, Mariska és Béla énekeltek. Temperamentumos gyerek mind a kettő s nagyon jól betanulták a szerepeiket. A közönség zajosan megtapsolta őket.

—ó.—ó.

Hirek a szinkörből. A holnapi első Shakespearéi előadás iránt élénk érdeklődés mutatkozik a közönség körében; sok előjegyzés történt a pénztárnál. A Makranczos hölgy czim szerepét K. Szerémny Gizella játssza. A többi szerep: E. Kovács Gyula, Szentgyörgyi, Rózsahegyi, Vendrei Janovics, Fekete Róza és Szatmári kezében van. — Lilia két év óta nem látott bájos Lili szombaton megy S. Áldor Juliskával a czim szerepben; a tüzért Rózsahegyi, a nagybácsit Megyeri igazgató játsszák.

REGENY-CSARNOK.

Tom és én.

Irta: I. van Woude.

23

De megsem várja a feleletet, hanem rögtön folytatja. »Nem tetszene önöknek a falusi élet?«

»Rövid időre igen,« mondja a mama udvariasan,

»No igen,« folytatja atyám, »de hosszabb ideig nem tudnám kitartani... Ezenkívül az a véleményem, hogy a falusi élet az emberre mint a társadalom egyik tagjára, hátrányos befolyást gyakorol.«

Atyám mindig bizonyos imponáló hangon beszél, mintha ellenvetéshez hozzá nem szokott volna és ezt nem is túrné. No de kora és előbbi állása fel is jogosítja őt erre. Finom metszésű arcából bizonyos előkelőség látszik ki; olyas valami ez, a mi nem ébreszt fel ugyan bizalmat, de imponál; olyas valami ez, a mi — miként gyakran tapasztaltam a társaságban mindenkit hallgatásra bír, ha szigorú hangja felhallatszik. Fehér, magas, dus, szürke, hajfürtjeitől körülvett magas homloka, okos tekintet vékony ajkai, öntudatos, szellemességre mutató mosolya, rendszerint megijeszti egy kissé a fiatal embereket.

Tartása, hangja olyan hideg büszke, a mi függetlenségre mutat és én azt hiszem, hogy

véleményei és elvei olyan szilárdon gyökereznek Brinio örökségében, hogy ezektől senkisémit téríti el őt.

»Külső viselkedésére, igen,« mondja Tom atyám megjegyzésére.

»Nem, nem, fejlődésére, jellemére.«
Tom elkomolyodik.

»A mi fejlődését illeti, megengedem, hogy az ember a falun a különféle benyomásokat nélkülözi, a melyek a városban elhalmozódnak; de a mi jellemét illeti, szilárd meggyőződés, hogy az embernek a viszonylagos magányban, a hol aránylag kevésbé jön összeütközésbe idegen jellemekkel, sokkal határozottabb elvei vannak, mint a világ zajában.

»Nézd,« mondja ismét atyám, »az ember nem válogatja a meggyőződéseket. A jellemek önkénytelenül fejlődnek ki.

Ha atyám és Tom egy pillanatig hevesebb beszélgetést folytatnak, gyakran ellenkező vélemények vannak úgy, hogy, ha udvariasságból folytatják is a társalgást, mégis hiányzik beszédükből a szív melege. Tom kétségkívül határozott jellemet szerzett magának, a melyen még most is javít, mert mindezek dacára atyám iránt a kellő tisztelettel viseltetik.

»Sajnálom, hogy állítását kétségbe kell vonnom; legalább az ugynevezett alakított jellemek nem lehetnek a legjobbak. A nagyvárosokban talán nincsen arra idő, hogy az ember erre gondoljon és a mit kortársainál tapasztaltam rendszerint a jellem hiánya, illetőleg az akarat erős és önuralom hiánya volt. Jó fiúk voltak ugyan, de nem voltak férfiak. Csak élvezetre és szórakozásra törekedtek, erkölcsileg pedig gyengék voltak.«

»Ez a kor szelleme,« mondja Sándor. »Mit akar ön tulajdonképpen.«

Most elkezdí Tom rendes témáját.

»Azt akarom,« feleli Tom hévvel, hogy az ember legyen, határozott ember, férfiú, a kiről tudja az ember, mit akkar. Mindenesetre az ember legyen szívélyes, de ne a befolyások alatt, ide oda ingadozó teremtmény. A mai fiatal emberekben hiányzik a szellemi és akaraterő. De nem természetes-e ez? Hogyan lehessen erő az ily fiatal emberekben? A fiatal emberek reggeltől estig a könyv fölé hajolva ülnek! A társadalom gonddal felneveli őket az iskolák meleg házaiban. Nem marad idejük, hogy izmaikat megerősítsék és testüket megedzzék.

Idegesek, izgatottak, ingerlékenyek, vérszegények sat. lesznek. Csak a kényelemre van gondjuk minden fáradságtól, megerőltetéstől irtóznak és csak érzéseiket akarják felizgatni.

A többségük rendszerint sokkal ügyesebben bánik a késsel, villával mint az evezővel, lovagló ostorral sat.-vel. És mondják meg kérem, hogy a kik csak a saját testük ápolásával vannak elfoglalva, hogyan tegyék azok koczkára életüket, ha felebarátjuk életét kell megmenteni?«

»Nem áll mindenkinek egy föld-birtok rendelkezésére,« mondja nevetve atyám.

»Sajnos nem. Pedig óhajtanám, hogy mindenkinek volna.«

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Az orosz trónörökös halálának állhíre.

Budapest, május 20. (Saját tud. táv.) Moszkvából táviratozzák, hogy itt elterjedt azon állhír, a mely szerint az orosz trónörökös a napokban Nizzában meghalt volna, de elhalálózását egyelőre titkolják, hogy a koronázási ünnepeket meg ne zavarja.

Nemzetközi vivóverseny eredménye.

Budapest, május 20. (Saját tud. táv.) A nemzetközi vivó verseny tegnapi eredményeit ma hirdették ki: A m a t ő r ő k v í t ő r v e r s e n y e: I. Ceni Cino (Flórenc). II. Piacentz Marco (Flórenc).

III. Galli Francesco (Páris). M e s t e r e k v í t ő r v e r s e n y e. I. Merignae Lugi (Páris). II. Halo Sarfelli (Flórenc). III. Sural de Lampierre, Onisín báró (Páris). IV. Halász József. A döntő küzdelemben a vivóversenyben résztvevő magyarok közül B o t h n e r báró és S z a b ó István tüntették ki magukat s ezért az aranyérmeket nekik ítélte oda a versenybíró.

Közgazdaság.

Eperfaültetés és selyemtenyésztés.

Biharmegyében és Nagyváradon most kezdtek meg az eperfák ültetését és a selyemtenyésztés elterjesztését. Mindenesetre helyes dolog a lakosságunk új jövedelmi ágat nyitni, de másrészt ez új jövedelmi forrás létesítésénél nem mulaszthatjuk el hogy fel ne említsük azon hibákat, a melyek gyakran az egész mozgalom eredményét veszélyeztetik és a különben is konzervatív embereket elvonják a foglalkozástól, mely helyes vezetés mellett csak ádásos eredményeket hozhat létre. Rendszerint az eperfaültetés és a selyemtenyésztés behozatala egy időben történik. Így látjuk azt most is városunkban. Pedig az eperfaültetésnek a selyemtenyésztést több évvel meg kell előznie és ha már az elültetett fák megnöttek és elegendő levelet nyújtanak, akkor kell hozzáfogni a selyemtenyésztéshez. Ha pedig valamelyik vidéken korlátolt számban vannak már eperfák, akkor a selyemtenyésztést ehhez mérten kell megkezdeni. A selyemtenyésztést tehát eleinte nagyon is korlátolt mértékben kell megkezdeni, de annál nagyobb számban kell az eperfákat ültetni. A tapasztalat mutatta, hogy rendszerint fordított sorrendben tették meg ezt. Nagy buzgalommal fogtak a selyemtenyésztéshez, de a mire a hernyók megnöttek és több levélre volt szükség, kevés volt a fa, vagy pedig teljesen megfosztották a fákat lombjuktól, a mi ezeknek pusztulását vonta maga után.

De még akkor is, ha elegendő számu eperfa áll a selyemtenyésztők rendelkezésére, kell figyelembe venni azt, hogy a fákat a tulságosan sok levél leszedése által tönkre ne tegyék.

A selyemtenyésztés meghonosításánál mindenekelőtt az eperfa tenyésztésre kell nagy súlyt fektetni, mert ez képezi alapját. Ez elemi követelménynek elhanyagolása sok helyen a már fellendülő selyemtenyésztést teljesen lehetetlenné tette. Az eperfának tenyésztésére pedig az ültetőket ne csak az buzdítsa, hogy így selyemtenyésztést tizhetnek, hanem az eperfa más tekintetben is mindig bőven kárpótolja az ültetőt fáradságáért. Ugyanis fája, ha nem is elsőrendű, de nagyon is használható. Legujjabban pedig a délvidéken az eperfa gyümölcséből kitűnő pálinkát főznek.

Az állam pedig éppugy az eperfák ültetésénél, mint a selyemtenyésztésnél annyi előnyt és segítséget nyújt azoknak, a kik ezekkel foglalkozni akarnak, hogy e tekintetben nagyobb nehézségek nem is mutatkoznak.

Az eperfa mennyisége és a selyemtenyésztés között lévő helyes aránynak megőrzését ajánljuk mindazok figyelmébe, a kik Biharmegyében a selyemtenyésztés meghonosításán fáradoznak.

Nemzetközi gazdakongresszus. A szeptemberben Budapesten tartandó gazdakongresszus iránt élénk érdeklődés nyilvánul az összes külföldi szakkörökben, minek egyik ékesen szóló jele, hogy a közel 12.000 tagot számláló angol mezőgazdasági társulat (Royal Agricultural Society of England) magát három tagjával hivatalosan képviselteti, még pedig Silbey Walter Caronel elnök, Parker Czeczil t. igazgató és Clarke Ernest titkárral. Hogy a francziák is mennyire helyeslik a kongresszus eszméjét és napirendjét, azt igazolja többi közt a mostani francia miniszterelnöknek Meline Julesnek Remiremonthól Darányi Ignác miniszterhez intézett sajátkezű levele, melyben meleg szavakban

megköszönve a miniszternek kitüntető meghívását, így folytatja:

Nagyon megtisztel, hogy Nagyméltóságod egyuttal a tiszteletbeli alelnöki állást ajánlja föl részemre. Kész örömet fogadom el — ha elhatározásomnak semmi utját nem állja — Nagyméltóságod kitüntető meghívását és örömmel veszek részt a nagy eszineceserén, mely az összes államok mezőgazdaságát oly nagy mértékben érdekli, hogy jelenlétemmel egyszersmind kifejezést adjak nagy csodálatomnak, melyet a nemes magyar nemzet iránt érzek. Ha nem is tehetek e perczen még kötelező ígéretet oly távoleső időpontra nézve, Nagyméltóságod meg lehet győződve, hogy mindent meg fogok tenni, a mi tőlem függ, hogy e nagy nemzetközi ünnepben résztvehessek.«

Szőlősgazdák figyelmébe. A filloxera pusztítása után óriási költséggel telepített új szőlőket megtámadta a peronospora s újabb kiadással sujtotta a gazdákat, mert csak a költséges permetezéssel tudták az új szőlőt megtartani. Azonban a permetezés sok helyen nem vált be, annak dacára, hogy a permetezést pontosan végrehajtották. A földmivelőügyi miniszter az ország több vidékéről beszerzett mintákat a permetezésre használt azurinból s vizsgálat utján megállapították, miszerint az azurin jó része, különösen a jegyez azurin nem felel meg a czélnak. Felhívja a miniszter a hatóságokat, hogy figyelmeztessék a szőlő tulajdonosokat, miszerint a permetezéshez a rézgálic és mészsódat keveréket használják. Ügyeljenek arra, hogy a rézgálic közé ne legyen vasgálic keverve, mert ez teljesen hatástalan.

Nagyváradai hetivásár.

— Május 19. —

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1896. május 19-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza 6.20—6.— Kétszeres buza 5.40.—5.20. Rozs 5.20—5.10. Arpa 4.80—4.60. Zab 5.30.—5.10 Tengeri 4.20—4.— Borsó 13.— Lencse 15.—. Bab 8.50. Köleskása 11.50 Burgonya 3.— Lángliszt 12.50 Zsemlyelisz 12.70 Fehérkenyér liszt 11.— Barnakenyér liszt 9.50 széna fuvarral 2.80. Szalma fuvarral 1.70 Szalonna 52.— 6 kiló zsúpp-szalma 08 kr, 150 kgrm. alom-szalma 04 kr. 1 köbméter tűzifa. bikk 3.—, tölgy 2.80, eser 3.20, 100 kiló marha-hus 52.—. Öntött gyertya 54.—. Lámpaolaj 50.—. Egy liter bor ó 50, uj 40. Pálinka 40 szilvapálinka 90, szesz 80. Egy métermázsa kő-só 10.70, nyers fagygyu 24.—, olvasztott fagygyu 35.—, szappan 25.—, birka gyapju —. — magyar gyapju 36.—. Egy hektoliter ó-bor 45.—. uj bor 35.—, mesz 1.20, kemény faszén 1.50, puha faszén —, kendermag 09.—, köles 6.—. repeze 0.00, dió 20.—, mogyoró —, aszu szilva 20.—. Egy kilogramm savanyu káposzta 14, szalonna 60, sertéshus 52, juh-hus 32, veres hagyma 14, fog-hagyma 32, bors 1.60, paprika 1.20 barnakenyér 9. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. Bükköny 5.60 6.50 mm. Luczernamag 30 40. frtig, 1 mm. Lóhere 28—38 1 mm. Burgondi 24.

Marha ártáblázat 1896. május 19-ről egy pár első rendű jármás ökör —. egy pár másodrendű jármás ökör 222.270, egy pár harmadrendű jármás ökör 110.170. 1 pár fejős tehén 60.160. 1 drb. vágó ökör 250 kgr. — 85 1 drb vágó tehén 150 kgr. —, 60 1 drb. veres borju 11.—, 1 drb. fél éves borju 15 28, 1 drb egy éves borju 22. 36. két éves borju 24 52. 1 drb. hizott sertés —. — 1 pár fél éves sertés —. —, 1 pár egy éves sertés —. —, 1 pár két éves sertés —. —, egy drb. jó igás ló 74. —, 1 pár ökörbőr 21.—. egypár tehénbőr 17—18 borjubőr —04, 1 pár lóbor 00.—10, 1 pár juh bőr 00.—75.

Forgalmi kimutatás 1896. évi május hó 19-ről: Tiszta buza körülbelül 400 hltr, kétszeres buza 100 hltr, rozs 300 hltr, arpa 100 hltr. zab 50 hltr, tengeri 400 hltr, burgonya 300 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy —

drb, félhizott — sovány —, süldő —, malacz —, hizott marha —, jármás ökör 800, fejős tehén 260, borju 210, bivaly —, juh és bárány 800 ló 364.

Terménytőzsde.

Budapest, május. 20.	
B u z a tavaszra, bácskai	6.84
» tavaszra, északi	6.86
» szeptember-októberre, bácskai	0.—
» szept.-okt.-re északi	0.—
R o z s tavaszra, bácskai	0.—
Rozs tavaszra, északi	0.—
T e n g e r i junius-juliusra, bácskai	0.—
» jun.-jul.-ra, északi	0.—
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.25
» aug.-szept.re, északi	10.34
Bécs, május 20.	
B u z a tiszai	7.35—7.75
» bányási	7.15—7.65
» bácskai	7.10—7.50
» szokványúru őszre	7.03—7.05
E u z a szokványúru tavaszra	7.05—7.07
R o z s tiszavidéki	6.80—6.95
» szokványúru őszre	6.58—6.60
» szokványúru tavaszra	6.11—6.13
T e n g e r i magyar	4.30—4.40
Z a b, magyar kereskedelmi	6.60—6.70

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. május 20.

Magyar aranyjárdék 4%	122.50
Magyar koronajárdék	98.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmérési jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj sorsjegy-kölcsön	155.—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	138.25
Oszták járadék papírban	101.—
Oszták járadék ezüstben	101.—
Oszták járadék aranyban	122.50
Oszták k o o n a járadék	101.—
1860. oszták államsorsjegyek	145.50
Oszták magyar bankrészvény	945.—
Magyar hitelbank részvény	372.50
Oszták hitelintézeti részvény	347.20
Oszták-magyar államvasuti részvény	342.—
20 frankos arany (Napoleonador)	9.54
Német birodalmi márka	58.25
London vista	120.15
Páris vista	47.70
20 márkás arany	11.78

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Csütörtökön, 1896. május 21-én,
negyedszer:

Goldstein Számi,
az új honpolgár.

Eredeti énekes b-hozat 3 felvonásban. Irta: Kövessy.

Kézdete fél 8, vége 10 óra előtt.

Holnap, Pénteken, 1896. május 22-én

Makranczos hölgy.

Schakspeare vígjátéka.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

Főtiszt. lelkész urak

figyelmébe!

A Szent László-könyvnyomda

részvénytársaság

papir-, irodaszer- és nyomtatvány raktárában

folyton kaphatók a következő

egyházi nyomtatványok:

Bevételi napló 10 iv	18 kr.
Kiadási » 10 iv	18 kr.
Egybekeltek anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
Kereszteltek anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
Meghaltak anyakönyve (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
A róm. kath. szent hitre megtértek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
A róm. kath. anyaegyház kebeléből más felekezetekhez eltertek jegyzéke (diósgyőri) 10 iv	35 kr.
Házasságra egybekeltek kivonata 100 db	65 kr.
Kereszteltek kivonata 100 db	65 kr.
Meghaltak kivonata 100 db	65 kr.
Jelentés alapítványokról 10 iv	30 kr.
Gyontató-czédula 500 drb 1 frt	25 kr.
Eljegyzési értesítő 10 darab	20 kr.
Családi értesítő 10 drb	25 kr.
Évi jelentés iskolákról 5 példány	50 kr.
Születési és keresztelési jegy 50 db	25 kr.
Esketési jegy 50 darab	25 kr.
Esperes latogatási jkv 5 példány	50 kr.
Iktató könyvi 10 iv	25 kr.
Templomi leltár 10 iv	25 kr.
Catalogus liberorum 10 iv	25 kr.
Keresztelési Emlék 100 darab	60 kr.
Bérmáltak jegyzéke 10 iv	35 kr.
Fehér kiv. finom hivatalos levélpapír 34/42 cmt. czimirattal 100 iv 1 frt 50 kr.	

Hivatalos levélboríték 12/80 cmt. barna vagy szürke 200 drb czimnyomással 1 frt 50 kr.

100 névjegy 1 forint.

Viaszkos vászon írómappa
1 frittől 1 frt 20 krig.

156/1896. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közzé teszi, hogy a sz.-váraljai kir. járásbíróság 1895. évi 2442. számú végzésével özv. **Lázár Jánosné** felperes részére **Papp János** és neje **Nyikora Emilia** alperes ellen 300 frt követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt 495 frt 50 krra becsült ingóságokra a Nagy-Várad városi kir. járásbíróság 1781/96 számú végzésével az árverés elrendeltetvén, annak felülfoglaltatók követelése erejéig is amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna alperes lakásán Szent-János-utca 448 sz. a. leendő megtartására határidőül **1896. május hó 29-ik napján délután 5 órája** tüzetik ki, amikor a bíróság lefoglalt szobabutorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Fölhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéséhez tartanak jogot, amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő a hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt N.-Váradon, 1896. évi májushó 10-én

Csathó Jenő

130 1—1

kir. bir. végrehajtó.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment. Capsici comp.

Ezen hírneves háziszser ellentállt az idő megpróbálásának, mert már több mint 25 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmaztatik köztvénynél, oszúnál, tagszagatásnál és meghűtéseknel és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltetik. A valódi Horgony-Pain-Expeller gyarkorta Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszser, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 frt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszer-tárban készletben van; főraktár: **Török József** gyógyszerésznél **Budapest**en. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbbértékű utánzat van forgalomban. **Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony“ védjegy nélkül mint nem valódit utasítsa vissza.**

Richter F. Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállítók, Rudolstadt (Thüringia).

Legjobb

OLVASMÁNYOK!

Igen alkalmas ajándékkönyvek a kath. ifjuság számára.

Eppen most jelent meg:

„Liliomszálak“

diszes vászonkötésben 1 frt 50 kr.

Kempis Tamás Krisztus követése

kétféle kiadásban: a népies kiadás kötve 40 kr.; a Führich képeivel illusztrált szajonkiadás 4, 6 és 8 frtos példányokban.

A megrendelések szerzőhöz **Dr. Nogáll János** fsz püspök vagy a **Szent-László könyvnyomdába** czimzendők.

Nyomatott laptulajdonos: Szent László-nyomda-részvénytársaságnál Nagyváradon.

Aldozatlángok.

Imádságos könyv. Ára egész vászonba kötve 60 kr.

Boldogasszony követése

ára 1 frt 50 kr.

Keresztény vezérczikkek

1 frt 50 kr.

Sigouori Szent-Alfonz

vezérkönyve.

1 frt 50 kr. — 2 frt.

Lelkiharcz ára 90 kr.

Az Urangyala

füzve 1 frt, kötve 1 frt 50 kr.